БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 54 (11958)
1969 оной мартын 5,
среда

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[ХАБ]АРАЙ ТАРИЛГАДА [Б]ЭЛЭДХЭЛ

[...] республикын колхоз, совхозуудай партийна организа[...] [...]ахын хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, кол[хоз] болон совхозуудай хүдэлмэришэд хүдөө ажахын алибаа [...] дэлбэгээр абаха талаар һүүлэй үедэ нилээд хүдэл[...] [...]шье. Энэ хүдэлмэриинь аша үрэ харагданашье. Хүдөө [...]продукци жэлһээ жэлдэ элбэгжэжэ байнхай. Буряад оро[ной кол]хоз, совхозууд жэлдээ 150 мянган тонно хүрэтэр ороо[...] 30 мянган тонно хартаабха, 110 мянган тонно һү, 60 [...] шахуу мяха, 5 мянган тонно нооһо, 30 миллион үн[...] тушаадаг болонхой. Энэ хадаа ехэ һайшаалтай үйлэ [...].

[...] саашадаа республикын колхоз, совхозуудай урда бүри [...] табигдана. Гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые ту[...] жэлдэ улам бүри ургахаар хараалагдана. Тиимэшье [...]. Саашадаа дэбжэлтэ, өөдөө ургалта манай хүгжэлтын [...] ха юм. Мүнөө жэлэй хабарай тарилгада эрхим һайнаар [...]эниие алишье талаараа түгэс зэбсэгжэнхэйгээр угта[...] болзор соо, шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ гээшэ хүдөө [...]дуктнуудые элбэгжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ удха шанартай.

[...] хэлэхэдэ, хабарай тарилгада бэлэдхэл зарим айма[гай] [...] колхоз, совхозуудта хангалтагүй байһаар. Олохон [...] трактор болон хүдөө ажахын бусад машина зэмсэгүүд [бэ]лэн бэшэ байна. Тиигэбэшье энэ хүдэлмэри яахадаашьеб [шу]даргыгаар ябуулагданагүй. Тарилгын эхилтэр үды, [...] байна. «болзоройнь ерэхэдэ» заһабарилга хэгдэнэ бэзэ, [...] запасной частьнууд дуталдана гэхэ мэтын үндэһэ ба[...] [ш]алтаг дурдаад, ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд энэ шу[...] анхаралаа хүсэд хандуулнагүй. Жэшээлхэдэ, Зэдын [...] зуугаад тракторай, Баргажанай аймагта 80 гаран [...] мүнөө хүрэтэр огто заһабарилагдаагүй байһыень ондоо [...] тайлбарилхын аргагүй.

[...] колхоз, совхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд заһабари[...] тракторнуудаараа элдэб янзын жэжэ божо хүдэлмэри [...]гэнь муудхажа, дахин заһабарилгада оруулхаар болго[...]. Энэ ехэ буруу гээшэ. Иигэжэ байһаар хабарай тарилгын [...] тракторгүй боложо болохо бшуу. Энээниие болюулхын [...] хэмжээ абаха шухала.

[...] хаана яанагүй үрэһэ хүрэнгөөр шударгыгаар сэбэрлэ[...] [х]эмжээрнь илгажа, тарилгада һайнаар бэлэдхэжэ байна гэ[...]. Энэ хүдэлмэриин һаатажа байһаниие сагааруулхын тула [...] шалтагаан дурдагдана. Үрэһэн шиигтэй, ехэ хүйтэнэй [...] ойронь хүрэхэ аюултай, дулаархые хүлеэнэбди гэжэ [...] приндана. Теэд зарим аймагуудай колхоз, совхозуудай [...] өрөөһоной 60—70 процентыень томо жэжээрнь илгаад [...] энэ хүдэлмэри Прибайкалиин аймагай ажахынуудта [...] процент, Хэжэнгын—17 процент, Зэдын—19 процент, Хо[...] процент дүүргэгдээд байна. Мүнөө дулааржа эхилбэ, [...] энэ хүдэлмэридэ эрид хубилалта хэхээр болоо.

[...] баһа нэгэ дутуу дунда юуб гэхэдэ, зарим аймагуудта [...] олоор дуталдана. Тиимэһээ тракторнуудые хоёр [...] хүдэлгэхэ аргагүй бологдоно. Жэшээлхэдэ, Баргажанай бо[...] аймагуудай ажахынуудта хэдэн зуугаад тракторист[...] байна. Эдэ аймагуудай колхоз, совхозуудта тракторнуу[...] халаанда хүдэлгэхэһээ байтагай нэгэшье халаанда хүдэл[...] болоод байна ха юм. Бусадшье аймагуудай олохон [...] иимэрхүү байдалтай. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд энээн [...] хэмжээ абаха болоно. Кабанскын аймагай гурбан совхоз [...] механизаторнуудые һургажа байнхай. Энэ үүсхэлые дэм[...] һанагдана. Теэд ондоо тээ иимэ курса яахадаашьеб [...]гүй. Эхэнэрнүүдые механизаторай мэргэжэлдэ һургаха [...] һайн үүсхэл гаргагдаһан аад, үргэнөөр дэмжэгдэнэгүй, [...]уудта эхэнэр-механизаторнуудые олошоруулха талаар [...] абтанагүй.

[...] жэлдэ хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые эрид өөхэр[...] тухай асуудалай хурсаар табигдажа байһаниинь тон [...] хаданъ үтэгжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэхэ, поли дээрэ наг [...] зөөжэ гаргаха, уһалууриин газарые заабол уһалхаар [...], уһалууриин али бүхы түхеэрэлгэнүүдые эртээнһээ [за]һабарилха, тошон халяаха, саһа тогтоохо гээшэ ехэ удха [...] ажал хүдэлмэри болоно. Гүрэнһөө минеральна үтэгжүүлгэ [...], поли дээрээ наг шэбхэ гаргангүй байдаг ажахын [...] ехэ алдуу хэнэ гээшэ.

[...] хүтэлбэрилэгшэд мүнөө жэлэй онсо илгаае хараада [...]. Ехэ хүйтэн үбэл болоо. Бүхы шахуу аймагуудта [...] байгаа. Хабартаа һайрамай уһан хомор байжа болохо. [...] хараада абажа, хабарай тарилгада эртээнһээ һайнаар [...] гээшэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй шухалын [зо]рилго мүн.

ТАРИЛГАДА БЭЛЭДХЭЛ ТУХАЙ АЖАХЫНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ТРАКТОРНУУД ЖЭРЫЛДЭНЭ

Мүнөө үбэл Баргажан нютагта хаа хаанагүй хэзээ хэзээнэйхиһээ саһа багатай, хүйтэн байгаа. Үбэлдөө хүйтэрхэдэ, зундаа шатама халуун байдаг гээд арад зон хэлсэдэг. Тиимэһээ ган гасуурта жэл болохо-доошье магадгүй. Баргажанай совхозой механизаторнууд энээниие һайн мэдэхэ дээрэһээ хабарайнгаа тарилгада һайнаар бэлдэжэ эхилһэн. Тэдэнэр техникэ заһабарилгынгаа эхилхэһээ урид трактор, машинануудаа һайн шанартайгаар, богонихон болзор соо хабарай тарилгада ябахаар бэлдэхэ гэжэ шиидэһэн. Эндэхи механизаторнууд иигэжэ Кабанскын аймагай Шергинскэ совхозой таряашан-механизаторнуудай уряае дэмжэжэ, бүхы техникээ март һарын дүүрэтэр заһабарилха зорилго урдаа табиһан юм. Тэдэнэр энэ уялгаяа амжалтатай бэелүүлнэ.

Совхоз дотор мүнөө жэлдэ 52 трактор, 35 сеялкэ, 54 плуг заһабарилагдахаар хараалагданхай. Мүнөө ажахын механизаторнууд 45 трактор, плуг болон сеялкэнүүдээ хабарай тарилгада ябахаар бэлэн болгонхой. Заһабарилгын шанар һайн.

Тракторист Г. И. Зверьков, электро-гагнууршад Д. А. Алексеев, слесарь С. Ф. Саган болон бусад техникэ заһабарилха ажалдаа һайнаар хандажа, халаанайнгаа даабари хоёрдо үлүүлэн дүүргээ. Совхозой МТМ-е даагша залуу инженер-механик Виктор Батуевич Бодиев заһабарилагшадай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шадаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): механизатор Г. И. Зверьков, МТМ-е даагша залуу инженер-механик В. Б. Бодиев.

И. КУЗНЕЦОВ.
Авторай фото.

ШЭНЭ ГАЗАР ХАХАЛАГДАХА

Кировэй нэрэмжэтэ колхоз һүүлэй 3—4 жэлэй туршада 500 гаран гектар газарай модо, боролжо арилгажа, эдлүүридэ оруулһан байна. Недондо жэл шэнэ газарта тариһан таряанай ургаса хуушан газарайхиһаа гектар бүриин 3—4 центнерээр дээшэлһэн юм.

Тус колхозой гэшүүд байгша ондо үшөө 100 гектар газарай бургааһа, боролжо сэбэрлэжэ, сабшалан болгохо гэжэ шиидэбэ. Энэ хүшэр хүдэлмэриие Оронгын уһалууриин системын управлени гүйсэдхэхөөр даажа абаһан байна. Механизаторнууд Иван Бадмацыренов, Юрий Смирнов гэгшэд «С-100», «ДТ-75» түхэлэй хүшэ ехэтэй трактор болон бульдозероор Баруун-Харганаата нютагтахи бургааһа сэбэрлэхэ, газарынь тэгшэдхэхэ хүдэлмэри хэжэ байнхай. Мүн иимэ ажал Доодо-Бүхэндэ ябуулагдаха байна.

А. НАГАСЛАЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

КОМБИНАТ СООГОО ТҮРҮҮЛБЭ

«Забайкаллес» комбинат үнгэрһэн февраль һарын хүдэлмэреэр леспромхозуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаба. Эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаһан Ардасаанай леспромхозой коллектив түсэбһөө гадуур 1 мянган кубометр модо бэлдэжэ, бэшэнэй дундаһаа түрүүлбэ.

Ажалаа эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэжэ, оньһон техникээ зүбөөр ашаглажа шадаһан тус леспромхозой коллектив үдэр бүриингөө даабари дүүргэжэ, һайн амжалта туйлана.

Февраль, март һаранууд модо ехээр бэлдэхэ габшагай һараар соносхогдоһон юм. Энээниие хүдэлмэришэн бүхэн һайн ойлгожо, эршэ зоримгойгоор ажаллажа гараба.

Г. И. Козловой, Ю. И. Шаповаловай, В. М. Колодиной даадаг бага комплексно бригаданууд үдэр бүриингөө даабариһаа гадуур 10—15 кубометр модо бэлдэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ хамта хүдэлдэг нүхэдтөө харуулна.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтахаар эрмэлзэһэн Ардасаанай леспромхозой коллектив дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, байгша оной нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 3 мянган кубометр модо бэлдэхээр зоригжонхой.

Н. ТЮРНЕВ.

Республикын колхоз, совхозуудта сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар габшагай хоёр һара үнгэргэхэ тухай

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

КПСС-эй обком болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет эдлүүрнин газарай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгые тон шухалада тооложо, иигэжэ тогтооно:

Эдлүүрнин газарые уһалха, хабарай уһалууриин хүдэлмэридэ бэлдэхэ, газар уһалхын тула гол горхонуудай уһа суглуулха, сабшалан дээрэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые гаргаха, бэшэшье агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ талаар мартын 15-һаа майн 15 болотор габшагай хүдэлмэриин хоёр һара соносхохо.

Мелиораци болон уһанай ажахын министерство, хүдөө ажахын министерство, КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд, үйлэдбэриин болон уһалууриин системэнүүдэй управленинүүд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд иигэжэ уялгалагдана:

отделени болон бригадануудта сабшалан, бэлшээри һайжаруулха талаар тусхай эмхидхэлэй болон агротехническэ хэмжээнүүдые хараалан зохёожо бэелүүлхэ, сабшалан дээрэ үтэгжүүлгэнүүдые гаргажа, хүрьһэндэ оруулха, газарай хүрьһэндэ шиниг нойто элбэгээр бариха, гол горхонуудай уһа суглуулха. Ажахынуудта бии байгаа трактор, машина, морин уһаа, бүлүүр станцинууд, гүнзэгы үрэмдэг дэмэл худагуудые үргэнөөр хэрэглэхэ, һайрамай уһа тогтоохо, хаалтануудые гол горходой эрье шадархи сабшалан, бэлшээриин газарта бариха;

уһалууриин бүхы системэнүүдые, тэндэхи гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдые заһабарилжа бэлэн болгохо, илангаяа уһалууриин һубаг ханаабуудай эхинэй хаалтануудые һайнаар заһаха хэрэгтэй. Газар уһалхада хэрэглэгдэхэ элдэб зэр зэмсэг, бураадаа гаргадаг түхеэрэлгэнүүдые бэлдэхэ;

уһалагдадаг газарые эзэтэй болгожо, ашаг үрэ ехэтэй болгохын тула мартын 15 болотор саг үргэлжэ хүдэлхэ лугомелиоративна отрядуудта, бригада болон луговодуудай звенонуудта уһалагдадаг бүхы нашни болон сабшалан даалгажа, тэдэниие тусхай транспорт, хэрэгтэй техникэ, шухала зэр зэмсэгээр хангаха. Тэдээндэ сабшалан болон бэлшээриин газар үндэһөөрнь һайжаруулха түсэбүүдые буулгажа үгэхэ.

Наг шэбхэ зөөжэ, газар уһалалгада хүдэлжэ байһан механизаторнууд, луговодууд, уһалагшад болон бусад хүдэлмэришэдые урмашуулхын тула таарамжатай һайн түлөөһэ үгэхэ, үтэгжүүлгэ зүбөөр хэрэглэжэ, уһалжа, үндэр баян ургаса ургуулһыень хараада абалсан, нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ гурим зохёохо гэжэ КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд, үйлэдбэриин управлени болон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

Бүхы сабшалангаа, илангаяа уһалагдадаг газарые зүбөөр ашаглажа, тэндээ үбһэ ногооной болон бусад ургамалнуудай үндэр баян ургаса абахын түлөө бригада, звенонуудай хоорондо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ КПСС-эй райкомууд, колхоз, совхозуудай партийна организацинуудые уялгалха.

Энэ габшагай хүдэлмэриин хоёр һарын ямараар үнгэргэгдэжэ байһаниие газетын хуудаһануудта, радиогоор үргэнөөр харуулха гэжэ «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй редакцинууд болон республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радио-дамжуулгын, телевидениин комитет уялгалагдаба.

ХАДАДАА СУУТАЙ

Сэдэб Сындеевна Мункoнова Халата нютагтаа эрхим ажалаараа суурхаһаар үнинэй. Энэ эхэнэр Ахын аймагай «Коммунизм» колхоздо арбадахи жэлээ хонишоноор ажаллана. Хонишон жэл бүри түсэб, уялгануудаа үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Мүнөө тэрэ 277 эхэ хонидые харууһална. Эдэнь түрэжэ эхилһээр үнинэй. Хонишон мүнөө 250 гаран хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Хурьгадынь мандагар томонууд. Эхэнүүдыньшье хэды хүйтэншье һаань, хүшэ тамираа алдаагүй. Эдэ бүхы амжалта хонишон эхэнэрэй оролдолгоһоо гээшэ ааб даа.

Хадын суута хонишон ажалайнгаа амжалта В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулна.

П. ЖУЖАЕВ.

[РО]ССИН ФЕДЕРАЦИ ҺУНГАЛТАДА БЭЛДЭНЭ

[...] депутадуудай нюта[гай Сове]дэй һунгалтада бэлд[эхэ ...]эр үдэр ерэхэ тудам [...]эр хэгдэнэ. Экономикэ [...] саашадань дэбжээ[...]үүдэй байдал улам [...] зорилготой КПСС-эй [...] шиидхэбэринүүдые [...] түлөө, Коммунис пар[тиин] гүрэниие байгуулаг[шын Ле]нинэй түрэһөөр 100 [...] эрхимээр угтахын тү[лөө ...] арадай тэмсэлэй үедэ [...] кампани боложо байна. [...] Федерацида һунгуулиин [...] ямараар боложо байһан [...] угтэхэ гүйлтатайгаар [...] Верховно Соведэй Пре[зидиумэй] түрүүлэгшэ М. А. Яс[нов ...]-ай корреспондент хан[...].

[...] кампаниин үедэ со[циали]с демократизм илан[гаяа то]доор харагдана гээд [...] хэлээ.

[...] депутадуудай Сове[дүүд ... социа]лис демократизмын [...]. Тэдэниие һунгаха [...] ажал ябуулгынь шэнжэ [...] арадай засаг түрэ ту[...] гэршэлжэ үгэнэ. [...]түгдэнэй хабаадажа [...] засаг, олониитын хара[...] бүхы ажал ябуулгаяа [...] олониитэдэ ойлгосотой [...] дундаһаа сэхэ [...], олониитэ арад зо[...] сэхээр байгуу[...] болоно» гээд В. И. [Ленин] тэмдэглэдэг һэн.

[Һ]унгуулиин гурим ха[...] өөһэдынгөө эрхим [...]ые засагай органуудта [...], али бүхы талаһаань [...], һунгажа шадахын [...] дура хүсэлөө һаад[...]үлхээр бүхы эрхэ бай[...]гоно. Гражданинуудай [...] эрхын демократическа [...] манайда соносхогдохо[...] гол ёһонуудай тус [...]рэнэй зүгһөө найдам[...]агдадаг. Һунгуулиин урда тээхи суглаануудые ямаршье һаадгүйгөөр эмхидхэхэ, ямар нэгэн кандидадай түлөө агитаци хэхэ эрхэ гражданинуудта олгогдонхой. Һунгагша бүхэнэй хаанашье ябахадаа дуугаа үгэлгэдэ хабаадажа шадахаар бүхы эрхэ байдал һунгалтын үдэр бии болгогдодог.

Манайда һунгалтанууд үнэндөө һунгагшадай өөһэдынь хиналта доро үнгэрдэг, тэдэниие арад өөрөө эмхидхэдэг, үнгэргэдэг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, нютагай Соведүүдэй болохоёо байгаа һунгалта үнгэргэхын тулада гансахан РСФСР-тэ 1 миллион 100 мянга гаран һунгуулиин комисси байгуулагданхай. Тэдээндэ ажалшадай коллективүүдэй, ниитын организацинуудай 4,6 миллион үлүүтэй түлөөлэгшэд сэхэ хабаадана.

Тэдэнһээ гадна, олон түмэн агитаторнууд эдэ бүгэдэ арадай кампанида эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Соведүүдэй һунгалтын үедэ һунгагшад хадаа гүрэнэй засагай нютагай органуудта өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые һунгахаһаа гадна, ажахын ба культурна байгуулалтые хүтэлбэрилхэ талаар Соведүүдэй хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха замуудые, онол аргануудые үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэ байна.

Россин Федераци дотор һунгуулиин кампаниин эхилһэнһээ хойшо өөһэдынгөө хүдэлмэри тухай бүхы шахуу гүйсэдкомууд, нютагай Соведүүдэй депутадууд тоосоогоо хээ.

Соведүүдэй, тэдэнэй депутадуудай ажал ябуулгада, ямар нэгэн һуурин газар, район, город, область, хизаар, республика болон бүхы орон дотор ямар юумын хэгдэһэндэ манай арадай угаа ехээр һонирходог байһые Соведүүдэй сессинүүд дээрэ гүйсэдхэхэ комитедүүдэй, һунгагшадай үмэнэ депутадуудай хэһэн тоосоонууд харуулжа үгөө.

Эдэ тоосоонуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, эрхэтэд ажаглалтануудые хэнэ, нютагай Соведүүдэй, ажахын организацинуудай хүдэлмэри саашадань һайжаруулха дурадхалнуудые оруулна. Жэшээлхэдэ, Липецкэ областьдо облгүйсэдкомой тоосоотоо элидхэлэй тезисүүд 711 арадай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Эдэ суглаануудта 105 мянган хүн хабаадаһан байна. Гурба мянга шахуу хүн үгэ хэлэжэ, тоосоон тушаа ажаглалтануудые хээ, дурадхалнуудые оруулаа. Тэдэнэр мянга гаран дурадхал оруулаа, нилээд олониинь мүнөө бодото хэрэг дээрээ бэелүүлэгдээд байна. Амурска областьдо гүйсэдкомой тоосоон 90 мянган эрхэтэдэй хабаадалгатай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм. 1.500 шахуу хүн үгэ хэлэжэ, ажаглалтануудые хээ, дурадхалнуудые оруулаа.

Гүйсэдхэхэ комитедүүдэй хүдэлмэри тухай тоосоонуудай зүбшэн хэлсэгдэһэн эрхэтэдэй бүхы суглаануудта 19 миллион үлүүтэй хүн гү, али РСФСР-тэ ажаһуудаг бүхы һунгагшадай дүрбэнэй нэгэ шахуу хубинь хабаадаһан байна.

Һунгагшадай үмэнэ депутадуудай ба Соведүүдэй харюусалгатай байдаг ушар социалис демократиин тодорхой шэнжэ тэмдэгынь болоно.

Һунгагшад орон дотор боложо байһан ушарнуудта, тэрэнэй ажабайдалда, КПСС-эй XXIII съездын, партиин Центральна Комитедэй удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй ямараар дүүргэгдэжэ байһанда угаа ехээр һонирхохоһоо гадна, уласхоорондын оршон байдалые мэдэжэ байхые хүсэдэгыень тэмдэглэнгүй гаража болохогүй гээд РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ хэлэнэ.

Арадай һунгамалнуудтай уулзалгануудай үедэ депутадуудай, Соведүүдэй хүдэлмэридэ бүхы дээрэнь сэгнэлтэ үгэхэһөө, шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэхэһээ дурадхалнуудые оруулхаһаа гадна, нэгэдэлтэй байһанаа, Советскэ Союзай ленинскэ Коммунис партиин хүтэлбэреэр коммунис байгуулалтын замда бүри ехэ амжалтануудые туйлахаар хүсэд шиидэнги байһанаа һунгагшад элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Тиимэ болохолоороо, һунгалтын үедэ һунгагшад гүйсэдхэхэ органуудай ажал ябуулгые шэнжэлнэ, һунгагшадай захиануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһые шалгана, ажахын ба социально-культурна байгуулалтын ямараар табигдаһые эзэн ёһоор зүбшэн хэлсэнэ. Соведүүдтэ, ерээдүйнгөө депутадуудта шэнэ захиануудые үгэнэ, дурадхалнуудые оруулна.

Жэшээлхэдэ, Соведүүдэй үнгэрһэн һунгалтын үедэ Кировскэ областьдо болоһон ажалшадай суглаанууд дээрэ 7.607 захяа үгтэһэн, тэдэнэй 6.405-нь дүүргэлтэ болгогдохоор хүлеэн абтаһан байгаа.

Үнгэрһэн хоёр жэлэй туршан соо 5.365 захяа гү, али 84 процентнь дүүргэлтэ болгогдоо, үлэгшэнь дүүргэгдэжэ байнхай.

Эдэ бүгэдэ өөһэдынгөө засагай органуудай — ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй ажал ябуулгые үдэр бүхэндэ һайжаруулхые ажалшадай угаа ехээр хүсэдэг тухай, арадтай Соведүүдэй таһаршагүй холбоотой байһан тухай үнэмшэстэйгөөр гэршэлжэ үгэнэ.

Эрэшүүл ба эхэнэрнүүдэй, ороной бүхы нацинууд ба үндэһэ яһатанай тэгшэ эрхэтэй байлга манай социалис демократиин шухала хубинь болоно гээд М. А. Яснов онсолон тэмдэглэв.

Ленинскэ национальна политикын, манай ороной арадуудай бата бэхи хани барисаанай илан мандажа байһаниинь Россин Федерациин жэшээ дээрэ илангаяа эли тодоор харагдана. РСФСР-эй үнгэрэгшэ зарлалай нютагай Соведүүдэй депутадуудай дунда бүхы үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд бии. Россин Федераци дотор 100 гаран үндэһэ яһатан ажаһуудаг. 1967 оной мартын 12-то һунгагдаһан нютагай Соведүүдэй 1.080 мянган депутадуудай хахад шахуунь гү, али 43,6 процентнь эхэнэрнүүд юм.

Засагай нютагай органуудай олониитын шэнжэ, тэдэндэ совет обществын бүхы ажалша хүнүүдэй, илангаяа хүдэлмэришэд ба таряашадай үргэнөөр түлөөлэлгэдэ Соведүүдэй үнэхөөрөөл арадай засаг түрэ байһан тухай үнэмшэстэйгөөр гэршэлжэ үгэнэ.

Өөрынгөө табин жэлэй түүхын туршан соо Соведүүд али бүхы талаар шалгалта барижа гараа. Манай социалис ниитын ба гүрэнэй байгуулалтын амжалтанууд, шэнэ экономико байгуулга, социалис культурын һалбаран хүгжэлгэ, арадай байдалай улам һайжаруулга энээн тухай гэршэлжэ үгэнэ.

Гүрэнөөр, хамагай түрүүндэ, Соведүүдээр дамжуулан, Советскэ Союзай Коммунис парти коммунизмын түлөө тэмсэлдэ олониитэ арадые эмхидхэн жагсаана, ажахын ба культурна байгуулалтые түсэбэй ёһоор хүтэлбэрилгые хангана.

Нютагай Соведүүдэй эмхидхэхы үүргые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй түгэлдэр засагые бэхижүүлхэ тухай Коммунис парти хододоо оролдолго гаргадаг.

Тус һунгалтада Коммунис парти партийнабэшэ хүнүүдтэй нягта холбоотойгоор урда мэтэ хабаадаха байна. Энэ хадаа парти ба арадай бата нэгэдэлые харуулна. Энэ холбоон бүхы һунгуулиин кампаниин үедэ бодотоор бэелхэ байна.

Конституцяар олгогдоһон эрхэеэ хэрэглэхэ — Соведүүдтэ эрхим кандидадуудые тодорхойлон дэбжүүлжэ, һунгаха арга боломжо һунгагша бүхэндэ олгохоор эрхэ байдал хангаха хэрэгтэ һунгалтын бэлэдхэлэй үедэ хэгдэдэг эмхидхэлэй ба ниитэ-политическэ хүдэлмэри зорюулагдаһан байха ёһотой.

Манай орондохи Соведүүдэй һунгалта социалис демократиин бүгэдэ арадай һайндэр болохоһоо гадна, Коммунис парти ба арадай бата нэгэдэлтэй байһыень түгэлдөө хүсэтэйгөөр харуулха гээд М. А. Яснов түгэсхэлдөө хэлээ.

ХАНИ ЁҺООР АЙЛШАЛАН ЕРЭБЭ

КПСС-эй Центральна Комитедэй уряалаар ПОРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Владислав Гомулка, ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Юзеф Циранкевич, ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПОРП-гэй ЦК-гай секретарь Болеслав Ящук гэгшэд мартын 3-да Москва хани ёһоор айлшалан ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев гэгшэд Польшын хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадые Внуковска аэродром дээрэ угтаа.

(ТАСС).

КНР-эй ПРАВИТЕЛЬСТВАДА СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ЭЛЬГЭЭҺЭН НОТО

Хэблэлдэ мэдээсэһэнэй ёһоор, совет-хитад хилэ дээрэ Хитадай засагаархидай зэбсэгтэ харата ябуулга хэһэнтэйнь дашарамдуулан, Советскэ правительство КНР-эй правительствада буруушаалгын ното байгша оной мартын 2-то эльгээһэн байна.

Тус нотын текст доро үгтэбэ:

«Хитадай Арадай Республикын правительствада Советскэ правительство иигэжэ мэдүүлнэ.

Мартын 2-то Москвагай сагаар 1 час 10 минутада Хитадай засагаархид Уссури мүрэн дээрэхи хилэдэ ойрохоно оршодог Нижне-Михайловка гэжэ тосхон шадар (Даманска арал) совет-хитад хилэ дээрэ зэбсэгтэ харата ябуулга хэбэ. Хитадай зэбсэгтэ отряд совет хилые дабан гараад, Даманска арал тээшэ шэглэһэн байна. Энэ районие сахидаг совет хилын харуулшад руу пулемёдуудаар, автомадуудаар хитад талаһаа гэнтэ буудаа. Хилэ эбдэгшэдэй харата ябуулгань Уссури мүрэн дээрэхи Хитадай эрьеын буйда газарта һууһан хүнүүдэй буудалгаар дэмжэгдэһэн байна. Совет хилын харуулшадта эсэргүү харата добтолгодо 200 гаран хитад солдат хабаадаа. Харата муухайгаар добтолхо үедэнь совет хилын харуулшад алагдаһан, шархатаһан байна.

Совет газар дээрэ зэбсэгтэ хүсөөр халдан ороһониинь Хитадай засагаархидай харата ябуулга мүн, тэрэшэлэн совет-хитад хилэ дээрэхи байдалые шахардуу шанга болгохо гэһэн зорилготой.

Совет-хитад хилэ дээрэ Хитадай засагаархидай аюулта харата ябуулга хэһэнтэйнь дашарамдуулан, Советскэ правительство Хитадай Арадай Республикын правительствада эрид буруушаал мэдүүлнэ.

Иимэ харата ябуулгые эмхидхэһэнэй түлөө харюусалгатай хүнүүдые мүрдэжэ хэһээхэ эрилтэ Советскэ правительство табина. Совет-хитад хилые саашадаа эбдэхэ ябадалай дабтагдахагүйнь тула дары сагаа шанга хэмжээнүүдые абахые эринэ.

Совет-хитад хилэ шадархи харата ябуулга болюулхын тула Советскэ правительство эрид шууд хэмжээнүүдые абаха эрхэтэй гээд, Хитадай ба Советскэ Союзай хоорондохи байдалые түгшүүрилгэтэй шанга болгохоор хараалһан зэрхэг түримхэй политикын хойшолонгуудай түлөө бүхы харюусалгые Хитадай Арадай Республикын правительство дааха байха гэжэ Хитадай Арадай Республикын правительствада урдшалан һануулна.

Советскэ правительство хитад арадтай харилсаа холбоо хэхэдээ, хани ёһоной хараа бодол хүтэлбэри болгодог, тэрэ харат шугамаа саашадань бэелүүлхээр зорижонхой. Гэбэшье Хитадай засагаархидай харата ябуулгануудта эсэргүү хэмжээнүүд абтаха, шанга харюу үгтэхэ байха.

Москва, 1969 оной мартын 2.

МАЛШАДАЙ ХҮНДЭТЭЙ АЙЛШАД

ХЯАГТА. (Телефоноор абтаба). Хүдэриин совхозой Алтайн отделениин партбюро (секретариинь нүхэр Гонсорунов Р. Д.) четвергые малшадай дунда ниитэ-политическэ, соёл сурталай хүдэлмэри ябуулха үдэр гэжэ соносхонхой юм.

Энэ үдэр нютагай багшанар, соёлой, медицинын, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд булта суглараад, холуур хүдэлжэ байдаг малшадта ошодог. Тэдэнэр лекци уншаха, хөөрэлдөө эмхидхэхэ, мүрысөөнэй дүн гаргажа, бүгэдэнэй анхаралда соносхохо, бэеын энхэ элүүрээр hонирхохо, абаhан номуудынь шэнээр hэлгэхэ уялгатай. Эдэ бүлэг эдэбхитэдэй малшадта ябахынь тулада отделениин управлени зорюута нэгэ машина даалгажа үгэдэг юм.

hүүлшын нэгэ иимэ аяншалгада ябагшад Шаазгай, Хабшаг гэжэ нютагуудта үбэлжэжэ байhан малшадта айлшалhан байна. Тэдэнэй дунда Алтайн hургуулиин hуралсалай таhагые даагша О. Х. Цыбиков, буряад хэлэнэй багша Э. Р. Раптаров, библиотекарь С. Батарова болон бусад ябалсаа. Тиихэдээ малшадта өөhэдынгөө хүсөөр концерт табиhан байна.

Энээндэнь малшад хододоо баясажа байдаг.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

ПРОПАГАНДИСТНАРАЙ hУРАЛСАЛ

Партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшан теоретическэ семинарнуудые хүтэлбэрилэгшэдэй семинар үнгэргэбэ. Түүхын ба экономикын асуудалнуудаар В. И. Ленинэй бэшэhэн зохёолнуудые шудалдаг теоретическэ семинарнуудые хүтэлбэрилэгшэд — зуугаад пропагандистнар республикын бүхы аймагуудhаа сугларба.

Түүхын ба экономикын асуудалаар В. И. Ленинэй бэшэhэн зохёолнуудhаа гол шухала темэнүүдээр, мүн мүнөөнэй үе сагай гол шухала асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдаhан байна. Партиин обкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, городой дээдэ hургуулинуудай дүршэлтэй багшанар — эрдэмэй кандидадууд, мүн Буряадай филиалай эрдэмтэд семинар дээрэ лекцинүүдые уншаба.

Буржуазна общественно хүгжэлтэ тухай мүнөө үеын номнолнуудые шүүмжэлгэ, капиталис оронуудтахи мүнөө үеын ангиин тэмсэлэй онсо илгаанууд, дэлхэйн социалис системэ байгуулха, тэрэниие хүгжөөлгэ тухай асуудалнуудаар Д. Д. Очиров, Б. И. Иванов, В. Х. Дагданов, И. М. Занданов, Ф. И. Шулунов, К. Г. Полоцных, А. В. Тыхешкин гэгшэд лекцинүүдые уншаа.

Энээнэй удаа түүхын семинарнуудые хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө. В. И. Ленинэй империализм тухай сургаал, түрүүн нэгэ орондо социалис революциин илажа болохо арга боломжонууд ба бүхэдэлхэйн революциин хүгжэхэ замууд тухай асуудалнуудаар хөөрэлдөөн болоhон байна. Түүхын эрдэмэй кандидадууд А. С. Кирдяшкин, Н. В. Олзоева, А. С. Абросимов гэгшэд энэ хөөрэлдөө үнгэргэбэ. Пропагандистнууд К. А. Мункоева (51-дэхи hургуули), К. И. Рябова (13-дахи hургуули), Н. Н. Матвеев (ГПТУ-9), Н. Д. Борыкина (багшанарай училищи), Г. Г. Тюрюханов (Бэшүүрэй дунда hургуули) болон бусад үгэ хэлээ. Иимэ хөөрэлдөө үнгэргэхэдэ, ашагтай туhатай байhанаа харуулба.

hүүлдэнь республикын хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ арга боломжонууд тухай республикын хүдөө ажахын министр Л. В. Власов, республикын промышленностиин хүгжэлтын гол шэглэл гэhэн асуудалаар КПСС-эй обкомой секретарь К. М. Продайвода үгэ хэлээ.

Удаань пропагандистнар хизаар ороноо шэнжэлхэ музей ошожо хараба.

Д. ДОРЖИЕВ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Улаан-Үдын аймагай «8-е Марта» колхозой hаалишан Зинаида Дмитриевна Мамаева ажахы соогоо мэдээжэ болонхой. Юуб гэхэдэ, энэ hаалишан жэл бүхэндэ амжалтатайгаар хүдэлнэ. Үнгэрhэн 1968 оной туршада нютагай үүлтэрэй үнеэн бүхэнhөө 2621 килограмм hү haahан байна.

Мүнөө жэлдэ Зинаида Дмитриевна бүри ехээр hү hааха гэжэ шиидэнхэй. Зорилгонь — 3000 килограмм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hаалишан З. Д. Мамаева.

А. КНЯЗЕВАЙ фото.

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой токарь Иван Степанович Перевалов табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай. Үшөө үнгэрэгшэ жэлдэ Агуу Октябриин социалис революциин 51 жэлэй ойе амжалтатайгаар угтажа, социалис мүрысөөндэ түрүүлэн гараа.

Мүнөө табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, нүхэр Перевалов амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай. Иван Степанович залуушуулые өөрынгөө баян дүй дүршэлдэ hургадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарhаа): И. С. Перевалов залуу токарь Ю. Евсюковто заабари үгэжэ байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

КОЛХОЗОЙ ТООСООТО hУНГАЛТЫН СУГЛААНhАА

АШАГТАЙ БОЛГОХООР ШИИДЭ

hаяшаг Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо тоосоото hунгалтын суглаан үнгэрбэ. Артелиин түрүүлэгшэ В. А. Будаев элидхэл хэхэдээ, мүн элидхэл тушаа үгэ хэлэhэн колхознигууд үнгэрhэн жэлэйнгээ дутагдалнуудые зааhан байна. Артелиин гэшүүд нёдондо урзандаhайхиhаа колхозойнгоо доход дээшэлүүлбэшье мяха, нооhо, hү гүрэндэ тушааха түсэбүүдээ дүүргэжэ шадаагүй. Энээн дээрэhээ ажахын жасада олзо бага ороо. Гол шалтагааниинь юуб? Эндэ шалтагууд олон. Колхозой отара болон гүүртэнүүдтэ нёдондо мал ехээр гарзалhан байна. Иигэжэ үнгэрhэн жэлдэ 3387 хонин, 300 толгой эбэртэ бодо мал гарзалжа, колхоз 83 мянган түхэригэй гарзада ороhон. Нёдондо ажахын адууhа мал үбhэ тэжээлээр дуталдаа гэжэ хэлэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, Хүнтэйн талануудта хабартаа хэдэн зуун тонно hолоомон үлэhэн байна. Зарим хонишод болон малшад ажалдаа хайша хэрэг хандаhан. Иигэжэ Василий Цыдыповэй отарада 187 хонин гарзалhан байна. Иимэ жэшээнүүд эндэ олон. Колхоз нёдондо гүрэндэ туранхай мал тушаажа, үшөө 70 мянган түхэриг гарзада ороhон. Ажахы дотор зунай үедэ хашараг буруу бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэнь дундадаа зэргээр 1000—1200 граммаар нэмээдэг малшад олон. Теэд эдэнэй түрүү дүй дүршэл анхарагдаагүй. Гадна жэл бүри олон хонин, үнеэн hубайрдаг. Үнгэрhэн жэлдэ 2248 хонин, 100 гаран үнеэн hубайрhан байна.

Гүрэндэ муу шанартай продукнууд худалдагдана. Жэшээнь, колхозой нёдондо гүрэндэ тушааhан малайнь 50 процент туралхай байhан юм. hүнэй гашалигhаа, тоhолиг багатайhаа 557 центнер hүн хаhардажа, хамта 9012 түхэриг гарза гараа. Колхозой гүүртэнүүд дээрэ hаалишадай дуталдаhан дээрэhээ 106 үнеэн түхэреэн жэл соогоо муугаар hаагдаhан байна. Малэй гүүртэнүүдтэ оньhон машинын хүсэн нэгэшье хэрэглэгдэнэгүй. Тиимэhээ hүнэй өөрын үнэ сэь центнерэй 19 түхэригтэ хүрэжэ, хамта дээрээ түсэбөөр хараалhанhаа 40 мянган түхэригөөр үлүү гаргагдаhан.

Нёдондо ажахын механизаторнууд гектарhаа оройдоо 5,2 центнер таряа хуряагаа. Таряа тарилга, хуряалга үнгэрhэн жэлдэ колхоз дотор ехэ уншагайрhан. Жэшээнь, эндэхи комбайнеэнууд тарягаа 50 үдэр соо хуряажа дүүргэhэн байна. Иигэжэ колхозой комбайнер бүхэн сүүдхэдээ 5 гектарта таряа хуряаhан болоно. Эндэхи механизаторнуудай тарягаа саг болзор соонь, hайн шанартайгаар, үрэhэ хүрэнгөө hайнаар сэбэрлэжэ таряагүй дээрэhээнь ургаса ехэ муу байhан. Гадна колхоз дотор хэдэн арбаад гектарта зеленко хуряагдангүй саhанда дарагдашоо. Тиихэдэ нэгэдэхи тракторна тарян ажалай бригадын бригадир Р. Э. Бадмаевай гэмээр хабартаа хэдэн арбаад гектарта хоёрдохёо тарилга хэгдэhэн байна. Иигэжэ ажаллахада, таряанай үндэр ургасын абтахагүйнь мэдээжэ.

Ажахы дотор машина, тракторнууд муугаар ашаглагдана. Тэдэнэйнь бүтээсэ тон бага. Механизаторнуудай оньhон техникадаа хайша хэрэг хандадаг дээрэhээ тракторнууд сагhаа урид заhабарилгада ороно.

Эндэ лугомелиора... байгуулагданхай. Отря... нёдондо хараа түсэб... лүүлжэ шадаагүй. Ти... нэр сабшалан hайжар... республика дотор со... хоёр hарынгаа түсэб ...

Суглаанда хабаада... хы дутагдалнуудаа хар... нээ усадхаха тухай... хэлсэhэн байна.

— Үбhэ тэжээл з... лэдхээгүй hаа, малай... дээшэлүүлхэнь бэрхэ... дээрэhээнь сабшаланта... жэл hайжаруулха бол... талаар hүүлэй жэл... хүдэлмэри ябуулаагүй... мнай зарим сабша... hөөг бургааhанда, моло... дарагдажа эхилээ. С... газарые малшад, хони... гажа, эзэтэй болгохо... Колхоз дотор бэлшэ... дуталдана. Хонхинодо, ... Элhэндэ hөөг бургааhа... сэбэрлэжэ, энэ асуудал... хэрэгтэй,— гэжэ үнии... Б. Даржаев хэлээ.

Тоосоото hунгалты... дээрэ малшан Ш. Радна... гашан Э. С. Шагаев, ... Л. Б. Цыремпилов, бри... С. Э. Будаев, В. Л. Л... Б. С. Ламожапов, Бар... моной Соведэй түрүү... Гармаев гэгшэд үгэ хэ... нэр артелиин бүхы ... дые ашагтай болгохо ... даа хэлээ, дурадхалнуу... лаа.

Колхозой гэшүүд эн... дээрээ В. И. Ленинэй ... 100 жэлэй ойдо зорюу... алис уялгануудые абаh...

В. ГАР...

Баргажан.

МАЛШАДАЙ АЖАЛ ХҮНГЭДХЭ...

КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райком болон үйлэдбэриин управлени аймагайнгаа ажахынуудай ахалагша инженернүүдэй, мүн хүндэ хүдэлмэри оньhожоруулха талаар мэргэжэлтэдэй зүблөө үнгэргэбэ. Тэрээндэ хабаадалсагшад малай фермэнүүдые түгэс оньhожоруулха тухай хэлсэhэн байна.

КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таhагые даагша И. И. Зинченко тус зүблөөн дээрэ дурсагдагша асуудалаар элидхэл хэhэн байна. Удаань КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. И. Малыгин, аймагай үйлэдбэриин управлениин начальник Н. Н. Хорошних, мүн энэ управлениин ахалагша инженер А. Б. Доржиев болон «Сельхозтехника» нэгэдэлэй аймагай отделениие эрхилэгшэ В. Ф. Железняков, мүн бусад нүхэд үгэ хэлээ.

Аймагай «Искра» ... «Юбилейная» гэжэ ... эмхидхэгдээд, тэрэнэй ... hожоруулагдаhан ту... «Коммунизм» колхо... фермын оньhожоруул... лишадай ажалай ни... хэгдэhэн тухай зүб... тэмдэглэгдээ.

Б. ЖАМ...

АЖАЛАЙ БААТАР

ЗУРАГЛАЛ

ЗАЛУУ бэшэшье hаа, солбон, түргэн энэ эхэнэрые хүдэлмэришэдэй дунда ходо хаража болохо. Үйлэдбэриин ямар нэгэ асуудал шиидхэлсэхэ гү, али сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө туhалха гэжэ эрмэлзэдэг энэ эхэнэр ажал хэрэгэй гүн дунда ябалсадаг, эгээл хэрэгтэй газарта байлсадаг. Солбоншье hаа, томоотой, түбхин зантай энэ эхэнэр хүдэлмэришэдэй асуудалда харюусаха, коллективэй урда табигдаhан зорилго тухай хөөрэхэ, өөрынгөө бодол тухай hаналаа андалдаха юм.

Хүнүүдтэй ходо хөөрэлдэжэ ябаха, тэдэнэйл дунда сагаа үнгэргэхэ дуратай зон байдаг. Хүнүүдтэ туhалха, тэдэнэй аша туhада хүсэл эрмэлзэлээ зорюулха гэжэ оролдодог нүхэдэй нэгэн Клавдия Ивановна Филиппова гээшэл даа. Урдахи замынь үргэн hаруул гэрэлтэ hайханаар hанагдагша бэлэй. hургууляа дүүргэхээ ябаhан залуу хүбүүд, басагад ерээдүйн гэрэлтэ hайхан зам тухайгаа хөөрэлдэхэ, өөhэдынгөө ажабайдалай түсэб зохёохо. Дуу дуулаха, хүхюутэй энеэдэтэй ябаха. Клава басаган сасуутантаяа хамта дээдэ эрдэмдэ hураха, шадамар бэрхэ мэргэжэлтэ болохо тухайгаа эрмэлзэгшэ бэлэй. Урагшаа зориhон, халуун амисхалай дунда ябаhан лэ хүн хүсэл бодолоо бэелүүлдэг гэжэ Клава бүри залуу ябахадаа ойлгожо абаа.

Клавдия Ивановна тэрэ сагые хэзээдэшье мартахагүй. Ажабайдалай, hуралсалай үргэн замда гараха гэжэ байтарнь, дайн эхилээ. Түрэл эхэ оронойнь сэлмэг тэнгэри бүрхэжэ дари утаанай хорон үнэр холо дайдаар тараа. Клава басаган бодолгодо ехээр абтаагүй, хүсэ шадалаараа Эхэ орондоо, дайнда мордоhон эсэгэ, аханартаа туhалха гэжэ тэрэ шиидээ. Өөрынгөө хубсаhа хунар суглуулжа, аян замда мордоо бэлэй.

Фабрично-заводской hургуули дүүргэhэнэй hүүлээр Клава басаган Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай колбаса хэдэг цехтэ эльгээгдэhэн юм. Гэдэhэн соо мяха хэдэг шприцэй түхеэрэлгэ тэрэнэй гараа хүргэн хүдэлжэ эхилhэн түрүүшын ажал. Энэ түхеэрэлгэ хуушарhан, бүтээсэ багатай байгаа.

Тэрэ үедэ заводой директор байhан К. И. Юращик эдиршүүлые суглуулжа, ажал хэрэг, уялга тухайнь хөөрэжэ үгөө бэлэй.

— Ажалдаа үнэн сэхээр, анхаралтайгаар хандаха хэрэгтэй. Бидэнэр Эхэ ороноо хамгаалагшадые эдеэ хоолоор хангаха уялгатайбди. Үнэн сэхээр ажаллабал, ниитын хэрэг урагшатай байха. Манай нангин уялга иимэ юм,— гэжэ директор тодорхойлоо.

ЖАТУУ шэрүүн 1942 он ябажа байгаа. Тэрэ гэhээр олон жэлнүүд hубарилдан үнгэрөө. Дайншье дүүрээ. Арадай ажахые hэргээн бодхоохо жэлнүүд үнгэрэн гараа. Түсэбтэ табан жэлнүүдэй хараалhан зорилгонууд бэелүүлэгдээ. Клавдия Ивановна Филипповагай ажабайдал, хуби заяан хубилаа. Хадамда гаража, хоёр үхибүү хүмүүжүүлээ. Юрын хүдэлмэришэ байhанаа колбасна цехэй ахалагша мастер, hүүлээрнь термическэ отделениин хүтэлбэрилэгшэ болотороо хүмүүжэн ургаа. Коммунистнуудай партида абтаа. Харин Клавдия Ивановнагай абари зан, хүсэл зориг хубилаагүй. Ажалдаа үнэн сэхээр хандаха, түрүү зэргэдэ жагсан ябаха, хүнүүдтэ баяр асарха hанал эрмэлзэлынь ондоо болоогүй.

Хүнэй хөөрэхые шагнаад, ойлгоhон мэтэ болохын тула ехэ саг хэрэгтэй бэшэ. Харин бэрхэшээлтэ байдалда ороhон хүндэ туhалха, хүнэй зоболон гашуудалые өөрынхидөөл адляар зүрхэндөө дүтэ абахын тула энэрхы сэдьхэл хэрэгтэй ха юм. К. И. Филиппова олон хүнэй хани нүхэр, зүбшэл заабари үгэгшэ болонхой.

Хэдэн жэлэй саада тээ hэн. Комбинадай хүдэлмэришэн Соплякова да гашуудалта байдал тохёолдоо. Тэрэнэй үбгэн хатуу үбшэндэ нэрбэгдэжэ, наhа бараа. Тэрэ эхэнэр өөрөө үбшэн, хэдэн үхибүүдтэй үлэшөө. Клавдия Ивановна эгээл түрүүлэн тэрэ бүлэдэ туhалаа hэн. Нүхэр Филипповагай гаргаhан анхарал оролдолгын хүсөөр энэ бүлын гэртэ түлеэ залhан асарагдаа, эдеэ хоол зөөгдэдэг болоhон. Хүдэлмэрилэгшэд ээлжээгээр ябажа, үбшэн эхэнэртэ, үхибүүдтэнь туhаламжа хүргөө.

СУГТАА хүдэлжэ байхада ямаршье ушар дайралдадаг. Заримашуул хүнэй hанал бодол, гашуудал огто обёордоггүй, өөрынгөө хамарhаа сааша юумэ харадаггүй. Клавдия Ивановна энэрхы сэдьхэлтэй, олон юумэ багтаажа шадаха зүрхэтэй. Тиимэhээ хүн бүхэндэ туhалха гэжэ оролдодог hайн hайхан эрмэлзэлтэй.

Заводто ажаллахаяа залуу басаган нэгэтэ ерэбэ. Харахада ямаршье бэшэ, юрын лэ басаган. Клавдия Ивановна тэрэнэй хүдэлхые hэмээхэн лэ адаглан харадаг байба. Дүршэл шадабаригүй тэрэ басаган ехэшье оролдолго гаргадаггүй, хүдэлсэгүй байгаа. Юумэ мэдэжэ, hуража абаха гэжэ hанаашалдаггүй хэбэртэй. Клавдия Ивановна залуу басагые шефтээ абаха, ажалда дуратай болохоор хүмүүжүүлхэ гэжэ шиидэ.

— Хүн бүхэн ямар нэгэ юумэндэ шуналтай, дүршэлтэй байдаг ха юм. Дуратай ажалаа шэлэн олохо, оньhыень шудалха ёhотой. Галгүй сусал мэтэ юушье дулаасуулангүй, гэрэлтүүлэнгүй ябажа болохо аал? — гэжэ тэрэ басаганда нэгэтэ бэшэ зааhан юм.

Надя хараа байса ондоо болоно эхилээ hэн. Ажалдаа дурлаа, оньhыень олохо гэжэ оролдоо. Дүй дүршэлтэй, ажабайдалай hайн hургаал абажа гараhан К. И. Филиппова залуу Надида ажалай hайн жэшээ харуулhан байна. Аграфена Молчанова, Екатерина Струнина, үйлэдбэриин олон түрүүшүүл Клавдия Ивановнагай туhаламжаар мэргэжэлээ hайнаар шудалhан, дүй дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэд болоhон юм. Колбаса хэдэг заводой гурбадахи хүн бүхэн нүхэр Филипповаhаа зүбшэл заабари абаhан, энэрхы сэдьхэлэйнь элшэдэ хүртэhэн байха.

«Ажалдаа түрүү, шэнэ юумэ үүсхэдэг нүхэдтэйгөө хамта нүхэр Филипповагай зохёоhон техническэ аргын ашаар үйлэдбэриин хуушан талмай дээрэhээ продукци абалга дүрбэ дахин дээшэлүүлэгдэhэн байна» гэжэ тэрэнэй ажалай характеристикэ соо бэшээтэй. Оройдоо хэдыхэн эдэ үгэнүүд юу гэршэлнэб гэжэ бодомжолжо үзөө hаа, абьяастай, шударгы ажал, нойргүй үнгэрhэн олон hүни, халуун хөөрэлдөөн, hанал бодол андалдалга, хэгдэhэн эндүү алдуу, түйлаhан түрүүшын амжалта тухай элеэр хөөрэжэ үгэхэ байна.

Клавдия Ивановнагай термическэ аргаар колбаса болбосоруулха шэнэ дурадхал анха түрүүн дурадхахадань, олон хүн дэмжээгүй hэн.

— Хэдэн жэлэй туршада хэрэглэжэ байhан технологи эбдээд яахабибди. Юун болохые хэн мэдэбэ. Хэрэггүй ха даа,— гэжэ тэдэнэр буруушааhан байгаа.

— Технологиин зүб буруие мэдэхэгүй хүн тэрэниие эбдэжэ шадахагүй. Бодомжолжо, согсолжо, мүн туршаад үзэхэдэ яаха hэм. Хүдэлмэрилэгшэд өөhэдөө юумэ дурадхадаг, шэнэ онол арга хэрэглэдэг бэшэ аал,— гэжэ нүхэр Филиппова мэдүүлээ бэлэй.

ОЛО ДАХИН зүбшэн хэлсэhэнэй hүүлээр шэнэ арга хэрэглэгдэбэ. Саг гээшэ эрхим шалгагша гэхэдэ болохо. Сагай үнгэрхэ бүри шэнэ технологиин булюу hайн байhаниинь элирээ. Колбаса хэдэг заводто арбаад жэлэй туршада шэнэ арга хэрэглэгдэжэ байhаар. Тэрэниие буруушааха, ондоо шэнэ юумэ дурадхаха гү, али хуушан технологи хэрэглэхэ гээшэд мүнөө олдохогүй.

Хүн бүхэнэй ажабайдалай намтарта мартагдашагүй үдэр, час гэжэ байдаг. Клавдия Ивановна хэдэн үдэр огто мартахагүй, сэдьхэлдээ бүхөөр хадуужа абанхай. 1961 он. Областной партийна конференциин делегадууд республикынгаа коммунистнуудые түлөөлжэ, КПСС-эй XXII съездэ хабаадалсаха этигэл найдабари нүхэр Филипповада олгоо hэн. Москва хото. Съезднүүдэй ордон. Клавдия Ивановна тэндэ ошожо ябаhанаа, съездын болоhон үдэрнүүдые элеэр hанажа ябадаг.

АЖАБАЙДАЛАЙ ута зам. Хүн бүхэнэй гаталан гараhан зам, дабаанууд ондо ондоо ха юм. Зарим нэгэн өөдөө шууд дабшажа ябатараа бэрхэшээлhээ айжа, гэдэргээшье сухаридаг гээшэ. Харин зориhондоо заатагүй хүрэдэг, шэлэн олоhон ажалдаа бүхы хүсэ шадалаа зорюулдаг хүнүүд эгээн лэ үндэр дабаа гаталдаг шуу.

1960 оной мартын нэгэ үдэр hэн. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай нэгэ цех гоё hайханаар шэмэглэгдэнхэй байба. Комбинадай хэдэн мянган хүдэлмэришэд эндэ сугларанхай. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ соносхогдоо. Улаан бүдөөр хушагдаhан столдо дундуур наhатай эхэнэр дүтэлэн ерээ. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ энэ эхэнэрэй үбсүүндэ Ленинэй орден, Социалис Ажалай Геройн табан хушуута алтан одо зүүлгээ hэн.

Эхэ оронойнгоо ... хайрада хүртэhэн Кла... на шагнал абаха зу... харюусаба:

— Үндэр хайрада ... түүлhэнэй түлөө ко... тида, бүхы коллекти... гэнэб. Иимэ үндэр ... харюулхын тула бү... ажаллахаб.

Эдэ үгэнүүдэй ... хойшо юhэн жэл гү... Клавдия Ивановна ү... хүртэhэнөө огто марта... хэрэгээрээ харюусах... оролдожо ябаhаар. Со... лай Герой Филиппова... рилдэг термическэ от... баса хэдэг заводой тү... ри юм. Ажалай лени... жагсаhан отделении... продукци үйлэдбэри... хэ, шанарыень hайн... боломжо бэдэрэн хэр... мическэ болбосоруул... рим нарин нягтаар ... ашаар үнгэрhэн жэл... 1967 онойхитой сасуу... сортын продукци ү... 10 процентээр дээш... на.

...Ажалай халаан ... харанхы, Клавдия ... тээшээ яаранагүй. Н... дүүдтэ hунгаха дүри... хөөрэлдөө үнгэргэхэ ... бюрогой түсэб зохёо... тай. Заводой парти... циин. комбинадай ... шүүнээр олон жэлдэ ... нүхэр Филипповаhаа ... бари абаха гэжэ залу... ходо хандадаг. Отде... тээ абаhан hургуул... ошохо саг дутэлөө. Ү... дэр хэхэ ажалаа, дүүр... эртээнhээ тодорхойл... хэрэгтэй. Тиигээгүй ... гүйш, абиртахаш. Энэ ... хэ, бүтээхэ ажалын ... олон байдаг. Теэд тэ... үрдижэ шададаг.

Клавдия Ивановна ... нүүдтэ эршэтэй hай... на. Агууехэ багша В. ... 100 жэлэй ойдо ажа... лэг бариха — бидэнэй ... рилго гэжэ Клавдия ... до бодожо ябадаг.

Г. ХА...

КОМСОМОЛШУУДАЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

«Дружба» колхозой комсомолой организациин эмхидхэhэн агитбригада артелиингээ Улаан-Ганга, Хандагайта, Энхэ-Тала гэхэ зэргэ нютагуудаар hууриhажаhан отара, гүүртэ дээгүүр санаар аяншалан, малшадые hонирхуулба.

Комсомолшууд hунгалтын асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэhэн, «Дайшалхы хуудаhан», «Сахилгаан» гэhэн ханын газетэнүүдые отара, гүүртэ бүхэндэ гаргаhан байха юм. Эдэнэй бүридэлдэ оролсоhон Ехэ-Хүдэрын hургуулиин багша А. Катаманова В. И. Ленинэй революционно ажал ябуулга тухай лекци, хөөрэлдөө малшадтай үнгэргөө. Мүн наада, концерт табижа малшадые hонирхуулба.

Комсомол-сайшаадай энэ агитбригада 10 хүнhөө бүридэнхэй. Тэдэнэй дунда багша А. Катаманова, комсомолой эдэбхитэй гэшүүн, колхозой hаалишан Люба Бубина, колхозой клубай уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ Николай Кожевников болон бусад комсомолшууд ябалсаа. Бригадые колхозой комсомолой организациин секретарь Анатолий Дюпин ударидаба.

Комсомолшуудай энэ үүсхэлые малшад hайшаалтайгаар угтажа, баяр баясхалан хүргэhэн байна.

Хяагтын аймаг.

Э. БАДМАИН.

О...

ХАБАРОВСКА...
АМАР МҮРЭНЭЙ ...
ГААР БУЛАВА ГЭ...
ХОН ОРШОДОГ. Э...
ЧИ ЯhАТАНАЙ Т...
ШЭД АЖАhУУД...
ТОСХОНОЙХИД О...
ТОР ГАРАДАГ ...
ОЛООР АБАДАГ. ...
hЭЭ ПОЧТЫН А...
ГАНУУД ТОСХОН...
ЕРЭЖЭ, ГАЗЕТЭ, ...
НУУДЫЕ БУУЛГА...
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ...
ЕРЭЭ.

ТАСС...

К. КРУПСКАЯ

ЛЕНИН ТУХАЙ ДУРАСХААЛ

Маркс Энгельс хоёрой революци болон восстани тухай бэшэһэн бүхы статья, номуудые Ильич тон анхаралтайгаар уншаһан, гадна сэрэг дайн тухай бусад олон ном үзэһэн юм. Ильичэй энэ хэрэгтэ ехэ сагаа гаргаһыень хүн балай мэдэдэггүй. Харин энэ талаар айхабтар ехэ ажал хэһэн гээшэ. Тиигээд партизан дайнай үедэ сохилтын бүлэгүүдые байгуулха тухай, «табанууд болон арбанууд» тухай хэлэһэн үгэнүүдынь юушье мэдэхэгүй хүнэй хубхай шашаһан зүйл бэшэ, харин али бүхы талыень бодожо үзэһэн түсэб байгаа.

Библиотекэдэ хүдэлдэг хүнэй харахада, шабар болгохогүйн тулада үнэгүйхэн үмдэнэйнгөө түрии нугалһан аад, тэрэнээ доошонь буулгахаяа мартадаг ородой революционер үглөөгүүр бүри эртэхэн ерэжэ, баррикадна тэмсэл тухай, добтолхо гурим шадабари тухай үсэгэлдэрынь орхюулһан номоо абажа, ходо һуудаг сонхын хажуудахи столдоо һуужа, малаан толгойнгоо шэнгэхэн үһые эльбэһэнэй һүүлдэ номоо уншажа эхилдэг байгаа. Хаа-яа һуурияа бодожо, таг дээрэһээ томо словарь абажа, мэдэхэгүй үгынгөө удхын тайлбарине харадаг, мүн заримдаа урагша хойшоо ябаһанайнгаа удаа столдо һуужа, хуудаһанай дүрбэнэй нэгэн дээрэ юушьеб тон түргэнөөр бирсайтар бэшэдэг байгаа.

Большевигүүд Росси руу буу зэбсэг эльгээхэ гэжэ тон ехээр оролдодог һэн. Зэбсэгтэ восстанида бэлдэхэ гэһэн лозунг гаргаһан байгаа бшуу.

Ильичэй гаргаһан нүгөө уряань хадаа газар уһанай түлөө таряашадай тэмсэлые дэмжэхэ гэһэн байгаа. Энээнэй ашаар хүдэлмэришэд тэмсэлэй үедэ таряашадта түшэглэхэ аргатай болохо байгаа ха юм.

...Олон хүн нютагаа бусажа эхилбэ. III съезд зарлаха тухай агитаци Россида ябуулагдажа байба. Ушарынь II съездһээ хойшо зүбшэхэ хэрэгтэй олон шухала асуудалнууд гараһан байгаа. Москвада, уран зохёолшо Леонид Андреевэй байрада, ЦК-гай элирүүлэгдэшэһэнэй һүүлээр съездые зарлаха зүбшөөл ЦК-гай үлэһэн гэшүүд үгэжэ, тэрэнь Лондондо болоо һэн. Съезддэ большевигүүдэй эли бодо олон байха болоходонь, меньшевигүүд тэрээндэ хабаадангүй, өөһэдынгөө делегадуудые Женевэдэ конференцидэ суглуулба.

Зэбсэгтэ восстани тухай, саг зуурын революционно правительство тухай болон бусад асуудалнууд съезд дээрэ зүбшэгдэжэ, шиидхэбэринүүд абтаа һэн.

Орьёлон бадаржа байгаа революционно тэмсэл тухай съезд дээрэ ехэ хөөрэлдөөн болобо. Тиин III съезд саашанхи тэмсэлэй хараа шугамые зүб тодорхойлһон байгаа. Меньшевигүүд мүн лэ эдэ асуудалнуудые ондоогоор шиидхэһэн юм.

«Демократическа революцида социал-демократиин баримталжа байгаа хоёр тактика» гэһэн ном дотороо Владимир Ильич III съездын болон меньшевигүүдэй конференциин резолюцинуудай хоорондохи гол илгаае элирүүлэн харуулаа.

Бидэнэр Женевэдэ бусажа, Владимир Ильич Росси ошохоёо түхеэржэ эхилбэ. Бинь үшөө хоёр долоон хоногто үлэжэ, энэ тэрэ хэрэгүүдээ дүүргэхэ ёһотой байгааб. Ильичэй саарһа, бэшэгүүдые хоюулаа эмхитэй болгоод, конвертнүүдтэ хэжэ, Ильич конверт бүхэн дээрэ бэшэжэ тэмдэглэбэ. Тиигээд тэдэ бүгэдые чемодан соо хээд, нүхэр Карпинскида гү, али хэндэ һэм, хадагалуулхаяа үгөө һэмди. Энэ чемоданиинь тоөригдэнгүй хадагалагдажа, Ильичэй наһа бараһан хойно Ленинэй институтда үгтөө юм. Партиин түүхэдэ хабаатай олон документ, бэшэгүүд тэрээн соо байһан.

ДАХИН ПИТЕРТЭ

Нэгэ хүн Стокгольм ерэжэ, Владимир Ильичтэ ондоо хүнэй нэрээр хэһэн документ асарха, тиихэдэнь Ильич хилэ гаража, Питертэ байрлаха гэжэ хэлсэгдэһэн юм. Теэд Ильичэй Стокгольм ерээд хүлеэхэдэнь, хүн удаан ерэжэ үгэбэгүй. Тэндээ хоёр долоон хоног соо хүлеэгээд, ноябриин эхиндэл Росси орожо шадаба. Арбан хоног үнгэрһэн хойно бишье ерээ һэм.

...Бидэнэр нюуса бэшээр байха гэжэ бодобобди. Мария Ильинична бидэнние Греческэ проспектдэ нэгэ танилайдаа оруулба. Теэд прискада орон сасуумнай элдэб эсын олон шпигүүд гэрыемнай тойроод байдаг болошобо. Айһан гэрэй эзэн бүхэли һүнеэрээ унтангүй хоножо, полициие буу барин угтаха гэжэ шиидээд, револьвер хармаандаа хээд ябадаг байба. «Энээнээ орхие даа. Муу юумэндэ орошохобди», — гэжэ Ильич хэлэбэ. Бидэнэр ами амяараа нюусаар байрлабабди. Намда Прасковья Ивановна Онегина гэдэг эхэнэрэй паспорт үгэбэ. Харин Владимир Ильич пасгортаа хэдэн дахин һэлгэхэ баатай болоо һэн.

Владимир Ильичэй Россида ерэхэдэнь, «Новая Жизнь» гэжэ үдэр бүриин газетэ нюуса бэшээр гаража эхилһэн байба. Тэрэнэй хэблэгшэнь — Мария Фёдоровна Андреева (Горькиин һамган), редакторынь — поэт Минский байгаа. Горький, Леонид Андреев, Чириков, Бальмонт, Тэффи болон бусад хабаадалсадаг һэн. Большевигүүд Богданов, Румянцев, Рожков, Гольденберг, Орловский, Луначарский, Базаров, Каменев болон бусад газетын хүдэлмэрилэгшэд байгаа.

Владимир Ильичэй түрүүшын статья ноябриин 10-да гараба. «Манай партиин ажал ябуулгын эрхэ байдал тад ондоо болон хубилба. Суглаа хэхэ холбоонуудые байгуулха, хэблэл эмхидхэхэ эрхэ түйлаабди»,—гэжэ Ильич бэшээд, ажал ябуулгын энэ шэнэ эрхэ байдалые ашаглаха шухала гэбэ. Тиихэтээ хамта партиин нюуса аппарадые үлөөхэ, мүн партида хүдэлмэришэдые олоорнь оруулха хэрэгтэй байгаа. Энэнь Ильичэй нюуса бэшээр гаргаһан түрүүшын статья һэн.

Ленинэй энэ статьянь «Новая Жизнь» газетые нюуса бэшэ партийна орган болгожорхибо. Тиимэһээ Минский, Бальмонт болон бусадай газетэһээ гарахадань, тэрэнь бүхы дээрээ большевигүүдэй гарта ороһон юм.

Владимир Ильичэй хилын саана байхада, октябриин 13-да хүдэлмэришэдэй депутадуудай Совет бии болоһон байгаа. Иимэ Соведүүд буһалгаанда бодоһон арад зоной дайшалхы организаци мүн гэжэ Владимир Ильич ноябрьда гаргаһан статьянууд дотороо тэмдэглэбэ.

Правительстватай шанга тулалдаха саг ойртожо байба. Декабриин 2-то хүдэлмэришэдэй депутадуудай Совет манифест тунхаглажа, тэрээн дотороо һангай түлбэри түлэхэеэ болие гэжэ уряалба. Декабриин 3-да энэ манифестые хэблэһэнэй түлөө найман газетэ, тэрэ тоодо «Шэнэ байдал» хаагдаба.

Декабриин тэндэ Таммерфосто конференци болобо. Революциин эгээл түлэг үе байһан тула конференци айхабтар ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэргэгдэһэн юм. Бүхы хүнүүд байлдаанда оролсохоор бэлэн байһанаа мэдүүлжэ, забһарлалгын үедэ буудажа һурадаг һэн.

Зэбсэгтэ восстание дары бэлэдхэжэ үнгэргэхэ шухала гэһэн шиидхэбэри тэндэ абтаба.

Москвада восстаниин эхилшоод байһан ушарһаа конференци түргэн дүүрэбэ.

Москвагай пролетариадые дэмжэхыень Питерэй пролетариадые ЦК уряалба. Теэд хүсэтэй дэмжэлгэ болоогүй һэн.

ПИТЕР БОЛОН ФИНЛЯНДИДА

(1905—1907 онууд)

Декабрьда болоһон восстани дарагдажа, тэрээндэ хабаадагшадые правительство хэрзэгы шангаар хэһээбэ. Ильич сэдьхэлээ ехээр гутаа һэн. Хүдэлмэришэдэй буу зэбсэг муутай, организацинууд хоорондоо тон һула холбоотой байһаниинь элирбэ. Иимэ эрхэ байдалда һүүлэй тэмсэлэй дүй дүршэлые сохолхо, хүдэлөөнэй гол гол түбүүдтэ хүсэеэ дахин эмхидхэжэ эхилхэ, мүн дахин нюуса байдалда орохо хэрэгтэй гэжэ Ильич тэрэ үедэ бэшээ һэн.

Ильич һүни бүри ондоо айлда хонохо баатай болоһон тула ехэ зободог байһан юм. Гэрэй эзэдэй һанаагаа зобохо, оролдоходонь аягүйрхэдэг, ехэ хэмшээрхэдэг һэн.

Ильичэй хойноһоо мүрдэлгэ эхилбэ. Нэгэтэ ямаршьеб суглаанда байтарынь мүрдэлгэн боложо, гэртээ ошохо аргагүй болгоһон байгаа. Би бүхэли һүниндөө сонхын хажууда һуужа хоноо һэм. Тэрэ һүни Ильич мүрдэгшэдһөө арай гэжэ мултаржа, Финлянди ороод, Стокгольмын съезд хүрэтэр тэндээ байба.

Ильич тэндэ Нэгэдэлгын съездын шиидхэбэринүүдые бэлэдхээд, Питер асаржа, тэрэнээ гимназиин нэгэ класс соо зүбшэн хэлсүүлээ һэн. Эндэ II съездын һүүлээр большевигүүд болон меньшевигүүд түрүүшынхеэ хамта сугларба. Революциин шэнэ дэбжэлтэдэ бүгэдөөрөө оролсоходоо, меньшевигүүд большевигүүдэй хараа шугамтай эбсэхэ бэзэ гэжэ Ильич найдадаг һэн.

(АПН).

ТАНИИЕ ХЭР ЗЭРГЭЭР ХАНГАНАБ?

…РУУНАДА ЯМАР БЭЭ?

…һара гарабашье, сагаан …гүй. Юрэдоол гайтай … Хоног сүүдхэ бүхэнииль … хүсэ тамирта хоромжо… Инсэнгэ, Яруна, Шэ… ябахада, хүн зон …эжэ, ниитынгээ адуу ма… һуларуулхагүйн, ашаг …шолуулхагүйн тула ехэ… гаргана... Энэ хэрэгтэ … бэшэ, мүн ажаһуу… хангагшад, эмшэд, …шармайн элсэжэ, хүби…на.

…ВНА ЯБАЖАЛ БАЙНА

…, Бага Ярууныи эрьелэ … Жамса Цыбикович Жан… хүрөөд байтарнай, …гүй автолавка хүсэжэ

… Жамса ахайтан юу захяа … Цыдендамба … машинаяа нээжэ, хонишон…

… абаа һэмнайш: валенки … Асараа гүш

…, асараа.

… юу асараабши?

… бии даа. Шаажан ам…, трико бүд... Үшөө …

…, загаа һайн юм. Тэрэ бү… худалдажархи.

… ааб даа. Мүнгөө гаргаг…

…өөн тэндэ абаһаар лэ … хонишодшье урматайнууд. … эзэншье хүхюутэй. Гэ… үшөөл хүсэд … Үбэлэй хүбса… Холын бүхы фермэ, ота… бултаарнь ябажа үрдигэ… бидэнние түрүүшын … хангадагтүй. Ооһороо хү… тэрээнэй гэ… һаатуулха баатай …,—гэжэ нүхэр Доржиев … аймпотребсою… орожо хөөрэлдэхэтэ… аймаг дотор 10 автолав… ябадагшье паа, … баазада бариг… гурим дүримөө … байһанай гэ… наринаар сахижа ша… байба.

…ФЕЛЬДШЕРСКЭ ПУНКТ, …ФИЛАКТОРИ...?

… абажа үзэхэдэ, участок … лһала оролдо… Инсэнгын, Романовкын, … болон бусад газар нюта… фельдшернүүд малшадта до… бүхэндэ хоёр дахин ошо… бэеын алүүрые шалга… хэдэг, тиишэ аптечкэ … санбюллетень гарга… Нарһатын совхоздо нүү… пункт байгуула…

данхай. Тэрэниие нүхэр Цыденова хүтэлбэрилнэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй хамта холо ойрын гүүртэ, отарануудаар үдэр бүри ябажа байдаг.

Иимэ нүүдэл фельдшерскэ пунктнуудые аймагай колхоз, совхоз бүхэндэ байгуулхаар хараалагдана. Энэ арга Яруна мэтын газарта ехэл таарамжатай гээшэ ха. Теэдшье гансал аймагай больницын дэргэдэ нүүдэл бригада неделиһээ байтагай, һара бүхэндэшье бүхы мал ажал дээгүүр ябажа үрдихэгүй байна.

Гадна малай үбэлжэлгын эхилһээр ажахы бүхэндэ профилактори эмхидхэхын тула Нарһатада оролдолго гаргагдана. Эндэнь физиоэмнэлгэ хэгдэхэ, энээнэйнь аша туһаар үбшэнһөө һэргылхэ хүдэлмэри улам һайжарха аргатай. Тиигээд иимэ профилактори бүхэндэ 3—5 шэрээ табигдаха, эдэнь бүхы дээрээ ажахын тэдхэмжэ дээрэ байха юм ха. Үбшэлһэн малшад, жэшээнь, эндэ физиоэмнэлгэ хүүлһэнэй, эм уһанай һүүлээр эрхим һайн элеэ хоол дээрэ байлгагдаха юм. Комсомольско, Ярууныи, Юбилейнэ совхозуудта иимэ профилакторинууд тон ойрын үдэрнүүдтэ нээгдэхэнь.

Эгээ мүнөө Гүндын участково больницын врач С. И. Алканаева, Шэрэнгиин пунктые даагша фельдшер Нигалова Д. А. Тэлимбэдэхи врач С. В. Шумилова гэгшэд малшадай дунда нэлангаяа суурхана. Жэшээнь, нүхэр Нигалова комсомолой эхин организациин секретарьтай холо хамта мал ажал дээгүүр аяншалдаг гуримтай. Баниин огто хаагдашаһыень һаянайл хүлэлдэг болгууланхай. «Үбэлжэлгын эхилһээр малшадаа ходол эрьежэ, үзэжэ байдаг. Һүрхэйл басаган даа» гэжэ тэрээн тухай үхэршэн Бадма Ананин магтан хөөрэжэ байгаа һэн.

Гэбэшье аймагай больницынхидай дээрэ дурсагдаһан үүсхэл һанаашалгануудай хүсэл бэелжэ шадаагүйнь халагламаар. Эндэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд саашадаа ехэ туһа хүргэхэ ёһотой гэжэ һанагдана. Үнэн дээрээ, эдэ бүгэдын гүйсэд дүүргэгдээ һаань, — ажахы бүхэндэ нүүдэл фельдшерскэ пунктын, профилакториин нээгдээ һаань, ехэл таатай, зэхил болохо бэлэй.

ОЁДОЛШОД, САБХИШАД... ХҮЛЕЭЛГЭНЭ

Аймагай ажаһуудалай хэрэгсэл хангадаг комбинадай оёдолшон, фотограф, парикмахерһаа бүридэһэн түсхай бригада колхоз, совхозуудаар ябадаг. Энэнь бэлэн хубсаһа, платьи, костюм, үмдэ, мүн өөһэдынтөө нэхэжэ гаргаһан джемпер, свитер гэхэ мэтые абажа гарана. Машина, транспорт һайнтайшье. Гүндэ, Романовка, Тэлимбэ тосхонуудта өөрын филиалтай.

Хэды тиигэбэшье дурсагдаһан бригада графигаа наринаар баримталнагүй. Январь һара соо аймаг соогуураа оройдоол хоёр дахин ябаа. Үнгэржэ ерэхэдээ, Нарһатын, Юбилейнэ совхозуудай зарим түбэй фермэ, отарануудаар һая наашын харагдаагүй. «Иишэмнай автолавкаһаа ондоо юумэ ябагшагүй» гэжэ тэндэхид гомдоно. «Победа» колхоз, мүн Инсэнгын, Гүндын совхозуудта ажаһуудалай түсхай байра, таһалганууд мүнөө хүрэтэр эмхидхэгдэнэгүй.

Саашадаа малшадай эрилтые тодорхойгоор шэнжэлхэ, тэдэнэй захил, эрилтые гүйсэдөөр дүүргэхын тула аймагай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинат (директорынь нүхэр Петров Н. В.) шиидхэхы хэмжээ абаха бэзэ даа. Малшад, илангаяа плати, костюм, үмдэ, сабхи гэхэ мэтые шэнээр оюулжа үмдэхэ дуратайнууд.

СОЁЛШОД ГЭБЭЛ...

Аймагай библиотекынхид Нарһатын совхозой Хэртэндэ, Мойһото, Нарихда, Үхэр-Нуурта, үшөө гурбан отарануудта нүүдэл библиотекэнүүдые байгуулаад, һара бүхэндэ хоёр дахин тэндээ ошожо, номуудынь пэлгүүлдэг, плакат, зурагуудые абаашажа няадаг, шэнэ ороһон номуудай шэнжэлэл хэдэг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. Мойһотын малшад буряад хэлэн дээрэ гараһан номуудые илангаяа олоор уншажа, захижа байдаг.

Гадна дурсагдаһан библиотекынхид үбэлжэлгын эхилһээр бүхы аймаг соогуураа ябажа, соёлой залуу мэргэжэлтэдтэ заабари үгэһэн, туһаламжа үзүүлһэн байна. Энээнэйнь аша туһаар юм гү, мүнөө хүдөөгэй бүхы библиотекэнүүдэй дэргэдэ нүүдэл библиотечкэнүүд байгуулагданхай. Илангаяа Эгэтын Адагай (даагшань нүхэр Дорофеева), Үлзытын (нүхэр Базарсадуев), Поперечныи (нүхэр Виноградова) хүдөөгэй библиотекэнүүд социалис уялгануудаа яһала һайнаар дүүргэнэ. Формулярынь харахада, тэндэхи малшад бултадаа шахуу ном уншана.

Гэбэшье аймаг соогуураа агитбригада ябахала болишоһон ехэ муутай. «Мэргэжэлтэднай булта һургуули, сессидэ ошонхой. Тиигээд лэ гар мухар болошоод, ойро зуура һаатанхай байналди даа»,—гэжэ аймгүйсэдкомой соёлой таһагаархин шалтагаанаа тайлбарилна. Энэнь зүбтэйшье ха даа. Тиигэбэшье аймагай түбһөө холын ажахынуудай хүдөөгэй клуб бүхэнэй дэргэдэ амяараа, бэеэ дааһан агитбригадануудые байгуулаа һаа, үлүү гарахагүй һэн ха даа.

Шалгажа, хаража үзэхэдэ, Ярууныи аймагта юрэнхы дээрээ малшадай соёлой-ажаһуудалай эрилтэ муу бэшээр хангагдана. Гэбэшье эрхим шатадаа үшөөл хүрэжэ шадаагүй байна, һайтай, муутайшье. Энээн тушаань аймгүйсэдкомой ойрын зүблөөн дээрэ дахяад нэгэ хэмжээн абтаха бэзэ гэжэ ехэтэ найдагдана.

Р. ЦЫБИКОВ,
манай тусхай корр.

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай амжалтануудаар угтахын тула дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байна.

Вагонуудые хабсаргагша Иван Соровиков энэ станцида 14 жэл соо хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоһон юм. Арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаа һаадгүйгөөр ябуулжа шадана. Иван Соровиков багша Ильичэй түрэһөөр зуун наһанай һайндэртэ ажалай эрхим бэлэг барихаар зоригжонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түмэр замшан Иван Соровиков ажал дээрээ.
Ц. ТЫХЕНОВЭЙ фото.

„Буряад үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

«ТУГАЛНУУД ӨӨДЭЛНЭГҮЙ»

Иимэ гаршагтай корреспонденци манай газетын декабриин 22-ой номерто толилогдоһон байгаа. Хориин аймагай Дээдэ Тайлсын совхозой гүүртын 205 тугал, бурууннуд байра байдалай муу дээрэһээ ехээр даарана, бээрэнэ, тиимэһээ шэгнүүрээ гээнэ, мүн энээнһээ гадна, туганнуудта тэжээл багаар үгтэнэ. Тугал, бурууннуудаа түлжүүлхэ хэрэгтэ анхараагүй байһан дээрэһээнь энэ совхоздо жэл бүри эдэнэрынь гарзалжа, эбэртэ бодо малай тоо толгой олошоруулха түсэб дүүргэгдэнэгүй гэжэ корреспонденци соо хэлэгдэһэн юм.

Эндэ хэлэгдэһэн шүүмжэлэл шалгажа үзэхэдэ, булта зүб байба. Совхозой главна зоотехник нүхэр Захаров «Тугалнууд өөдэлнэгүй» гэһэн корреспонденци совхозойнгоо һаалиин гүүртэнүүдэй малшадтай түсхай үйлэдбэриин суглаа татажа, зүбшэһэн, залуу малые гарзалуулхагүйн тула шэнэ хэмжээ хараалһан байна. Мүн Дээдэ Тайлсада байрладаг тугал, бурууннуудай байра сэбэрлэгдэһэн, дулаалуулагдаһан, залуу малда үгтэхэ тэжээл һайжаруулагдаа гэжэ КПСС-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Павлов манай редакцида мэдээсэбэ.

Сэрэгэй албан тухай хөөрэлдөөн

НАҺАНАЙМНИ НЭГЭ ХУБИ

Аяар холо Балтиин далайн эрьедэ алба хэжэ ябахадаа, түрэл нютагаа, түрэһэн дайдаяа, аба эжыгээ, ятараашье һанадаг гээшэ һэнбиб! Үдэрэй һанаан, һүниин зүүдэн болгошо һэм. Хэзээшье энэ газарһаа мултаржа ошохо хүн гээшэбиб гэжэ шэбшэхэдээ, һэмээхэн хургаа даран, һара үдэрөө тооложо эхилэгшэ бэлэйб...

Теэд саг — эбдэрхэй часы бэшэ даа. Үдэр хоногууд үнгэрэн ошоо. Жэлнүүд хойно хойноһоо һубаряа.

Нэгэтэ зунай үглөөгүүр старшинатаяа, нүхэдтэеэ хани халуунаар хахасажа, харахан чемоданаа бариад, казармаһаа гарабаб. Ингээд лэ, албан сэрэгээ дүүргэжэ, түрэл нютагтаа табан жэлэй саана бусаа һэм.

Зүгөөр наһанаймни нэгэ хуби хаана үлөөб? Наһанайнгаа ямар жэлнүүд тухай дулаанаар сэдьхэн һанадагбиб? Үетэн нүхэдтөө наһанайнгаа ямар жэлнүүдые тон һонирхолтой гэжэ һанан хөөрэдэгбиб?

Албанайнгаа жэлнүүдые ааб даа! Энэ наһанайнгаа нэгэ хубиие уялгата албандаа зорюулааб. Алба хэһэн гурбан жэлээ зүрхэнэй халуун дураар сэдьхэн ябадагби. «Зуун солхообоһоо нэгэ һайн нүхэр дээрэ» гэһэн үгын удхые тэрэл үедэ сэгнэжэ һураав. Эдир залуу наһамни мүнхэ бэшэ, саг гээшые гамнаха, алтан мэтэ сэгнэхэ ёһотой гэжэ мэдэжэ абааб. Бэе махабадни эли бодо эршэ хүсэ орожо, эрэлхэг зориг нэмээб. Элдэб мэргэжэлдэшье һураһанаа тоолоногүйб. Арбаад-хорёод бага ехэ яһатанай түлөөлэгшэд аха дүү мэтэ нүхэсэжэ, албанайнгаа хүндэ хүшэр үенүүдые дабажа гарабди.

Энэ наһан соогоо хаража диилэхэгүй юумэеэ, гурбан жэл соо ябажа хараашьеб. Владивостогһоо Ригэ хүрэтэр хоёр удаа ябаһан байнаб.

Мүнөө болоод байхада, гурбан жэл соо албанда ябаһанаа огто шаналагшагүйб даа. Теэд юундэ тэрэ үедөө тэсэжэ ядадаг, һанаандаа һөөл зобоһон шэнги ябадаг һэнбиб? Юундэб гэхэдэ, албанай урда жэлнүүдтэ үнэн дээрээ ажал хэжэ һураагүй, хүндэ хүшэр ушарнуудтай дайралдаагүй, гансал эдеэд лэ, ном үзөөд ябадаг, үнжэгэн, түүхэй зандаа байгааб.

Мүнөөшье залуу хүбүүдэй зариман албан сэрэг гээшые хүсэд һайнаар ойлгодоггүй шэнги байдаг.

Совет гүрэнэйнгөө Зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ алба хэхэ гээшэ манай нангин уялга юм. Хүбүүн түрэһэн бэеын омогорхолоо тэндэл мэдэрхэш.

Һаяхан һонин хөөрэлдөө тушаан боложо шагнаа һэм. Зэргэлээд ябаһан хүбүүн басаган хоёр ингэжэ хөөрэлдөө.

— Ши албанда ябаа һэн гүш? —гэжэ басаган асууба.

— Үгы..,— гэжэ үг-маг гэнгеэр хүбүүн харюусаба.

Басаган һонирхоно:

— Юундэ? Зүрхэ муутай гүш? Хүбүүндэ бүришье аягүй болошобо хэбэртэй.

— Зүрхэмни үбдэдэггүй. Юундэ намай заал һаа үбшэн гэжэ һананаш?

Басаган ташаганаса энеэгээд:

— Ффу... элүүр, һайн бэетэй һаа, албанда абтаһан байха һаабзаш...

Хүбүүн энээндэ юун гэжэ харюусаа һэм мэдэнэгүйб. Зүгөөр ондоо залуу хүбүүд, басагадай энеэдэн боложо бү ябаһай гэжэ юрөөхэ байнаб.

Наһанайтнай тон һонирхолтой жэлнүүд сэрэгэй албанда үнгэрхэ байна.

Энэ богонихон хөөрөөн соогоо магад залуу нүхэдэйнгөө үнэншэмэ юумэ хэлэжэ шадаашьегүй байжа болооб, зүгөөр энээндэ гажархагүйб. Арба дахин шагнагшаһаа, нэгэ дахин. харaһаниинь дээрэ гэжэ сэсэн хүн хэлэһэн байна. Тиимэһээ, залуу нүхэр, өөрөө албанда мордожо, эсэгын нүхэр — эрэ боложо ерэхэдээ, өөрөөшье, намдал адли, тэрэ үеынгөө залуушуулда һургаал болгон, хөөрэжэ үгэхэ ааламши?

Д. ДЫЛГЫРОВ.
хүдөө ажахын дээдэ һургуулиин студент.

ЭЖЫНЭР УРМАТАЙ

үхибүүдэй оюун бодолой хүгжэлтэдэ һайн үрэһэ таридагынь хүн бүхэндэ мэдээжэ.

Иимэ нэгэ 2-хи номерой ясли Улаан-Үдэ хотын Советскэ райондо бии гээшэ. Түс яслиин коллективэй гэшүүд бэе бэедээ нүхэрэй ёһоор хандалсажа, үгэеэ ойлголсодог, эбтэй эетэйгээр хүдэлнэ. Яслиие даагша Неля Григорьевна Горбовагай хүсэл, оролдолтоор иимэ коллектив байгуулагдаһан юм.

Эндэхи яслиин үхибүүд һайнаар хүмүүжүүлэгдэнэ. Тэдээниие элдэб үбшэнһөө һэргылжэ, медицинскэ шалгалта саг үргэлжэ хэгдэдэг, байра байдалынь хододоо ариг сэбэр байлгагдадаг.

— Үхибүүдыемнай һайнаар харууһалжа, хүмүүжүүлжэ байһандань энэ яслиин коллективэй гэшүүдтэ тон ехэ баяртайбди. Хүүгэдэймнай хоёрдохи гэрын ясли болонхой,— гэжэ олон тоото түрэлхидэй нэгэн нүхэр Маковской мэдүүлнэ.

Багашуулые һайнаар абажа, хүмүүжүүлжэ байһан хүнүүд түрэлхидтэ урин налгайгаар хандажа, тэдэниие баясаажа, урмашуулжа хододоо байдаг. Тэдэнэй нэтые эндэ дурдая.

Бишыхан үхибүүдые харууһалагша няня А. С. Таракановае түрэлхид ехээр магтадаг, хүндэлдэг.

Коммунис ажалай ударник, комсомолой гэшүүн нүхэр Тараканова, мүн ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Зураг дээрэ: А. С. Тараканова бишыхан үхибүүдые наадандаа һургажа байна.

А. ИВАНОВА.
Авторай фото.

ФИЗКУЛЬТУРА БА СПОРТЫН КОМИТЕДТЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын комитедэй коллегиин зүблөөн февралиин 26-да болоһон байна. Хүдөөгэй хүн зоной дунда физкультура, спорт дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри үшөөл хангалтагүй. Колхоз, совхозуудта хүдэлхэ багшанар болон тренернүүдые һургаха хэрэг илангаяа муугаар табигданхай. Хүдөө ажахын артельнүүдэй физкультура ба спортдо анхаралаа ехээр табидаг болоһоншье һаань, энэ хүдэлмэриинь урагшатай дабшалта хэнэгүй гэжэ тэндэ тэмдэглэһэн байна. Колхоз болон совхозуудта үйлэдбэриин гимнастикын методистын, физкультурын заабарилагшын албан тушаалнууд бии болгогдобо. Олон орёо түхеэрэлгэгүйшье һаа, хамаган шухала хэрэгтэй спортын барилганууд хэгдэжэ эхилэнхэй.

Физкультурын институт болон техникумүүдтэ хүдөөгэй залуушуулые олоор абаха, спортын элдэб хэрэгсэл, эд бараа худалдан абаха, хүдөөгэй физкультурна эмхинүүдэй хэрэглэхэ программануудые олоор хэблэжэ байхаар хараалагдаба.

Хүдөө тосхон, һууринуудай шэнэ барилгануудые түсэблэхэдөө, спортын түхеэрэлгэнүүд заабол хараада абтаха болоно.

Энэ асуудал зүбшэлгэдэ СССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо Г. И. Воробьев, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай секретарь М. И. Палландина гэгшэд хабаадалсаһан байна.

1969—1972 онуудта хэрэглэхэ шэнэ спортивна классификаци баталагдан абтаба. Энэхэдээ спорт хүгжөөлгэдэ, мүн спортсменүүдэй шадабари мэргэжэлэй ургалтада ехэ туһа болохо байна.

Европын, дэлхэйн түрүү һуури эзэлэлгээр үнгэргэгдэһэн конькишадай урилдаанда манай эрэшүүлэй командын бирагүйгөөр наадаһан тухай эрид шанга шүүмжэлэл хэгдээ. Конькигаар урилдаха спорт һайжаруулха тушаа тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаба. Тусхайлбал, жэл бүри орон дотор хурдан гүйлгөөр 200 гаран каток түхеэрхэ, 18 городто һайн бэлэдхэлтэй баазануудые байгуулха. Ленинградай, Омскын физкультурын институдуудай дэргэдэ конькигаар хурдан гүйгшэдэй кафедрануудые нээхэ, шэнээр байгуулагдаһан Свердловскын институдта үбэлэй спортын мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ гэһэн шиидхэбэринүүдые абаһан байна.

(ТАСС).

Хабарай эхин һара — мартын гарабашье, үшөөл хүйтэн байна. Үглөөнэй гаглюунда ой соогуур ябахада, бурзан сагаан сэндэ абташаһан модод сайбайлдажа харагдаха юм. Үсэгэлдэрэй үдын наранда үбэр газарай саһан зааха шэм ээргэтэн алдаашье һаа, мүнөө мүльһэн хирхагта абташоод, дуутайгаар хахинана.

Иимэл даа, үбэлэй үглөөгүүр ой соо.

Н. ЯНХОВЕЦКИИН фото

ЖАРА наһанай ой

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

Һаяхан СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай Буряадай филиалай ниитын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэ Гатаб Эрдынеевич Ринчиновэй 60 наһанай ой баяр ёһололой ориной байдалда тэмдэглэгдэбэ.

Нүхэр Ринчинов эрдэм-шэнжэлэлгын институдта хүдэлжэ эхилхэһээ урид түрэл Ага нютагтаа хүдөө ажахын элдэб һалбарида хүдэлһэн байха. Олон жэл соо колхоздо тоо бүридхэгшөөр, бухгалтераар, түсэблэгшөөр хүдэлөө.

Түбэд, монгол хэлэ, бэшэгые һайнаар мэдэхэ байһан тулалаа, тэрэ 1967 ондо Буряадай ниитын эрдэм-шэнжэлэлгын институдта уригдаад, амжалтатайгаар хүдэлжэ эхилээ һэн. Жэшээнь, хэдэн зуун жэлэй саада тээ бэшэгдэжэ хэблэгдэһэн «Ганжуур», «Данжуур», «Сумбум» гэхэ мэтэ түбэд, монгол номуудые зохид гуримдань оруулалсаһан, оршуулгынишье ажал ябуулһан байна.

Ниитын эрдэмэй институдай директор, философиин эрдэмэй кандидат Д. Д. Лубсанов нүхэр Ринчиновые 60 наһанайнь ойгоор амаршалба. Тэрэнэй хүдэлжэ байһан коллектив, зүүн зүгэй арадуудай соёл шэнжэлдэг секторэй зүгһөө — эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Н. Д. Болсохоева амаршалгын үгэ хэлээд, үнэтэ бэлэг барюулба.

Н. ХАЗУЕВ.

ҺУРАГШАДАЙ ҮҮСХЭЛ

Эгэтын адагай дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагшад — гушан хүбүүд, басагад мүнөө хабартаа һургуулияа дүүргээд, бүхы классаараа түрэл колхоздоо үлэжэ ажаллахаар шиидэбэ. Энээн тухайгаа һаяхан үнгэргэгдэһэн «Победа» колхозой тоосоото һургуулиин суглаан дээрэ 10-дахи классай һурагша Сокто Лыгденов нүхэдэйнгөө зүгһөө мэдүүлһэн байна.

— Нютагаймнай ажахыда хүдэлмэриин хүсэнэй дуталдадаг дээрэһээ бидэнэр бүхы классаараа колхоздоо хоёр жэлээр үлэжэ ажаллаха гэлсээбди. Тиигэхэдээ басагаднай мал ажалда, бидэ хүбүүд механизаторнуудаар ажаллаха хүсэлтэйбди, — гэжэ Сокто суглаан дээрэ хэлээ.

Эгэтын адагай дунда һургуулиин һурагшадай энэ үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ байһан тухайгаа «Победа» колхозой парткомой секретарь нүхэр Д. Д. Данзанов мэдүүлээ.

М.-Ж. ГЫПЫЛОВ.
«Победа» колхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь.
Ярууна.

ТОБШОХОНООР

Мухар-Шэбэрэй аймагай Түгнын дунда һургуулида Н. К. Крупскаягай түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдажа, хэдэн хэмжээ ябуулганууд хэгдэһэн байна. Жэшээлхэдэ, һургуулиин пионернүүд болон комсомолшуудай эдэбхеэр эндэ В. И. Ленинэй музей-таһаг эмхидхэгдэв. Гадна Н. К. Крупскаягай бэшэһэн статьянуудаар библиографическа обзор хэгдэһэн, мүн пионерскэ отряд бүхэн пионернүүдтэ зорюулагдаһан бэшэгүүдыень хамтадаа уншажа танилсаһан байна.

Тэрэшэлэн табадахи классудай һурагшад Н. К. Крупскаягай заабариин ёһоор «Номоо гамна», «Ниитын хэрэгтэ эдэбхитэй бай» гэһэн темэнүүдээр хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

Б. ЖАМБАЛОВ.

СПОРТ

ТҮГЭСХЭЛЭЙ МҮРЫСӨӨНДЭ ХАБААДАЛСАХАНЬ

Приморьиин Уссурийск хотодо һаяхан боксоор мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Тэрээндэ Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй «Спартак» бүлгэмэй жара гаран спортсмен хабаадалсаа. Манай республикын «Спартак» бүлгэмэй тренернүүд С. Банзаракцаев, М. Шантанов болон Н. Тухватуллин гэгшэдэй һориһон долоон боксёр дурсагдагша мүрысөөндэ хабаадалсажа, зургааниинь шанда хүртэһэн байна. Тиигэжэ мүрысөөнэй дүнгөөр манай боксёрнуудай команда гурбадахи һууриде гараа.

Уссурийскын ринг дээрэ шалгараһан эрхим боксёрнууд мартын хуушаар Волгоград хотодо үнгэргэгдэхэ «Спартак» бүлгэмэй боксёрнуудай дунда России түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олохо байна. Тиигэжэ Уссурийскын мүрысөөндэ түс тустаа хоёрдохи һуури эзэлһэн А. Гомбоев, А. Милонов, Б. Лубсанов гэгшэд Волгоград хотодо болохо түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадалсаха болоо. Тэрэшэлэн гурбадахи һуурида гараһан манай республикын түлөөлэгшэ О. Тонкопрянченко мүн лэ Волгоград онохо юм.

О. МЕРКУЛОВ.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: республикын промышленна предприятинуудһаа абтаһан информацинууд. Нютагай Соведүүдэй һунгалтада зорюулагдаһан материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Шухала асуудалнууд» гэһэн Г. Раднаевай статья. «Хүдэлмэришэн хүн ямар байхаб» гэһэн Н. Кондрашовой статья.

Гурбадахи хуудаһанда: В. Петоновой шүлэгүүд тухай А. Жамбалдоржиевай рецензи. Хилын саанаһаа мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин. Спорт.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

16 часһаа боксоор сэрэгэн Забайкальска округой түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн түгэсхэлэй мүрысөөн Улаан-Үдын «Труд» бүлгэмэй спортын байшанһаа дамжуулагдаха. 19 часһаа 22 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 20 часһаа спортын һонин. 22 часһаа «Баллада о солдате» гэһэн уран һайханай фильм Улаан-Үдын телестудиһаа дамжуулагдаха. 23.30 минутаһаа 03 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 23.30 минутаһаа «Основа всех основ» гэһэн телевизионно очерк. 24 часһаа А. Мамедовэй «Мужское дело» гэһэн телевизионно зүжэг. 01.30 минутаһаа «Время» гэһэн һүүлэй мэдээсэлэй программа. 02 часһаа спортын һонин.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

РУМЫНИДА ҺУНГАЛТА БОЛОБО

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Национальна ехэ суглаанай, уездүүдэй, городуудай болон коммунануудай арадай Соведүүдэй һунгалтанууд Румыниин Социалис Республикада мартын 2-то болоо. Национальна ехэ суглаанда 465 депутат, арадай Соведүүдтэ — 160.000 үлүүтэй депутат һунгагдаа.

Һунгагшад угаа ехэ эдэбхитэйгээр һунгалтада хабаадаа. Бухарестдэ һунгагшадай диилэнхи олонхинь үдын урда тээ дуугаа үгэһэн байна.

Эрид шууд буруушаалга

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын агаарай хилые американ самолёдуудай ходоо дабадагай түлөө США-е ДРВ-гэй МИД-эй түлөөлэгшэ мартын 2-то эрид шууд буруушаагаа гээд ВИА агентство мэдээсэнэ. Бочать районой баруун талын хүбиие, Куангбинь провинциие энэ оной мартын 1-дэ американ авиациин бомбодоһонэй, ракетануудаар буудаһанай, тэрээнһээ уламжалан, энгэй хүнүүдэй алуулһанай түлөө Америкын Холбоото Штадуудые МИД-эй түлөөлэгшэ мүн лэ буруушааһан байна. ДРВ-дэ эсэргүү эдэ бүхы ябуулгануудһаа уламжалан гараха бүхы хойшолонгуудай түлөө харюусалгые США хүсэдөөр дааха гээд түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

Урда Вьетнамдахи байлдаанууд

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай түбэй хүбида ябуулга хэдэг арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй отрядуудай сэрэгшэд февралиин 22-һоо 27 хүрэтэр дайсанай 1.400 шахуу солдат ба офицерые хүдэһөөнь буулгаа гээд Освобождение гэжэ хэблэлэй агентствын мэдээсэлдэ үндэһэлэн, ВИА агентство дамжуулна. Энэ үе соо патриодууд дайсанай 80 шахуу сэрэгэй автомашина усадхаад, 22 самолёт ба вертолёдые буудажа унагаагаа, аэродромууд дээрэнь усадхаа, һомо хэрэгсэлэй, горючиин 20 шахуу складые тэһэлээ.

США-гай гадаадын худалдаа наймаан хороно

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Ороной олон портдо докернуудай забастовко хэһэнһээ уламжалан, США-гай гадаадын худалдаа наймаан энэ жэлэй январь һарада эрид ехээр хороо. Худалдаа наймаанай министерствын түлөөлэгшэ Чартенер гэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, 1968 оной декабриинхитай сасуулбал, бусад оронуудта юумэ худалдалга 28 процентээр, ондоо оронуудһаа эд бараа худалдажа абалга 34 шахуу процентээр хороо.

ХАРАТА ЯБУУЛГАНУУДЫЕ БОЛЮУЛХА

БЕРЛИН. (ТАСС). ФРГ-гэй президентые һунгахын тулада Баруун Берлиндэ федеральна суглаа үнгэргэхэ гэжэ Бонной гаргажа байһан харата һанаашалгатай дашарамдуулан, ГДР-эй хэблэл Баруун Берлин тушаа Бонной зэрхэг ябуулга гаргадагые элиршэлжэл байһаар.

ГДР-эй правительствада Советскэ правительствын эльгээһэн ното, мүн Европодохи аюулгүй байдалай ашаа туһые харан, ГДР-эй абаһан хэмжээнүүд тушаа Баруун Германида, Баруун Берлиндэ хэгдэдэг шууяата идхалга бодото байдалые халагайруулха, дэлхэйн олониитын һаналые худхуулха гэһэн гансахан лэ зорилготой гээд «Нойес Дойчлад» гэжэ газетэ мартын 3-да толилһон тайлбари соогоо тэмдэглэнэ.

ГДР-эй газар дээрэ оршодог Баруун Берлиндэ Баруун Германиин федеральна суглаае үнгэргэлгэ ямар удхатайб гэхэдэ, «дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдые хубилгахын тулада үһөө нэхэхэ зорилготой убайгүй муухай халдалга болоно» гээд «Нойес Дойчланд» онсолон тэмдэглэнэ.

«Бонноко ба Баруун Берлинэй засагаархидай ГДР-эй дурадхалнуудые хүлеэн абаа һаань, бодолтой ябадал болохо һэн. Тэдэнэр худал хуурмаг хардалга түрдэлгэнүүдээр тохёолдоһон байдалһаа гаража шадахагүй...» гээд статья соо хэлэгдэнэ.

Бонной харата зорилготой политикаар зэбүүрхэдэг, Европодохи эб найрамдал ба аюулгүй байдалда түбэгтэй эдэ хорото ябуулгануудые болюулха эрилтэ хэдэг элдэб ажалай хүн зоной түлөөлэгшэдэй һанамжанууды «Нойес Дойчланд» толилһон байна.

Испаниин сэрэгүүд Экваториальна Гвинейн газар дээрэ оробо

ПАРИЖ. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Испаниин сэрэгүүд Экваториальна Гвинейн газар дээрэ ороо. Лаблагдаагүй мэдээнэй ёһоор, Экваториальна Гвинейн ниислэлдэхи испан консульствын байшан дээрэхи Испаниин түгые үнгэрэгшэ неделидэ ганигдаагүй хүнүүдэй таһалан абажа галдаһанай һүүлээр энэ алхам хэгдээ гээд агентство мэдээсэнэ.

Экваториальна Гвинейдэ онсо байдал соносхогдобо

ЯУНДЕ. (ТАСС). Экваториальна Гвинейн правительство республикын бүхы газар дээрэ онсо байдал соносхоо, харуулнуудые табидаг болоо.

Экваториальна Гвинейдэ «гурим сахиха», «испан эрхэтэдые хамгаалха» гэһэн шалтагаар Испаниин сэрэгүүд Африкын энэ ороной ниислэл Санта-Исабельдэ, хэмжээнэйнгээ талаар ороной хоёрдохи город болохо Бата хотодо һаяхан оруулагдаһан байгаа гэжэ урда тээнь мэдээсэгдээ һэн.

Экваториальна Гвинейдэ «амгалан ёһоор бэеэ даанхай байдал олгохые» нёдондо жэлэй октябрьда зүбшөөхэдөө, испан колонизаторнууд энэ орондохи байдалаа алдахые хүсэдэгүй, бэеэ даанхай байдал ёһо тэдысээр соносхогдоо гэжэ тоолоод, урдань мэтэ тэндэ зэрхэжэ байхые оролдодог байгаа. Ороной гол баялигууд — какао, кофе болон тоһолиг пальмын плантацинууд, модо бэлэдхэл испан монополинуудай хиналта доро байһан зангаараа. Орон дотор испан валюта хэрэглэгдэдэг зангаараа. Энэхэдээ Гвинейн правительствада зэмэлэлтэ ба баалалта хэхэ эшэ үндэһэн болоно.

Ороной дотоодын хэрэгүүдтэ шэнэ тухэлэй колонистнуудай ба хариин эрхэтэдэй хамааралсахагүй тухай Экваториальна Гвинейн президент Масиас һүүлшынгээ үгэнүүдэй нэгэн соо үшөө дахин уридшалан һануулһан байгаа. Зарим испан эрхэтэд ороноһоо сүлэн гаргагдаа. Испаниһаа Экваториальна Гвинейдэ байдаг элшэн сайдые энэ тушаалдаа байха эрхэгүй хүн гэжэ президент соносхохо баатай болоһон байха юм.

«Гурим сахиха» гэһэн зорилгоор испан сэрэгүүдэй хэжэ байһан ябуулгануудые республикын дотоодын хэрэгүүдтэ хүули бусаар хабаадалсаһан ябадал болохоһоо гадна, Экваториальна Гвинейдэ «бэеэ даанхай байдал һайн дураараа, амгалан ёһоор олгохо тухай» Испаниин тусхай тушаалта хүнүүдэй урда тээнь хэһэн мэдүүлгэнүүдые үндэһэгүй хооһон болгоно гэжэ Экваториальна Гвинейн хүн зон тоолоно.

ТЭМСЭЖЭ БАЙГАА ВЬЕТНАМТАЙ ҺАНАЛ НЭГЭДЭЛГЭ

ЛОНДОН. (ТАСС). Вьетнамда Америкын хэжэ байһан зэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү буруушаалга мэдүүлһэн ехэ демонстраци Шеффилдэ болоо. Промышленна предприятинуудай хэдэ мянган хүдэлмэришэд, дээдэ һургуулинуудай һурагшад демонстрацида хабаадаа. Вьетнамһаа американ сэрэгүүдые дары түргэнөөр гаргаха тухай эрилтэ хэһэн, вьетнам арадай баатарлиг тэмсэлдэ гэлархажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлһэн үгэнүүдтэй урианууд болон плакадуудые бариад городой үйлэнүүдээр тэдэнэр ябаһан байна.

Великобританиин Компартиин генеральна секретарь Джон Голлан, ДРВ-гэй журналистка Лин Ки, хэдэн хэдэн профсоюзуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд демонстрациин һүүлээр эмхидхэгдэһэн митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Вьетнамда Америкын хэжэ байһан зэрхэг түримхэй ябуулгые Англиин правительствын дэмжэдэг байһые эсэргүүсэн буруушаалгын кампаниие улам үргэдхэхые Джон Голлан өөрынгөө үгэ соо уряалаа.

Баруун Европын оронуудаар Р. Никсонэй аяншалга дүүрэбэ

РИМ. (ТАСС). Баруун Европын оронуудаар найман үдэр соо аяншалһанайнгаа һүүлээр США-гай президент Р. Никсон Вашингтон бусахаяа Римһээ мартын 2-то ниидэн гараа. Түрэл оронео ниидэхынгээ урда тээ Р. Никсон Римдэ ойр зуура тогтохо доо, Ватиканда орожо, католическа сүмые толгойлогшо папа Павел VI гэгшэтэй уулзаа.

Р. Никсон Баруун Европын оронуудаар аяншалха үедөө Бельги, Англи, Баруун Германи, Итали ба Францида хүрэжэ, эдэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хэлсээ хээ. Тэрэ Баруун Берлиндэ мүн лэ хүрэһэн байна.

Афинын сүүдэй шиидхэбэри

АФИНА. (ТАСС). ЭДА партиһаа Грециин парламентын депутадууд урдань байһан Манолис Глезос, Леонидас Киркос дүрбэ һарын туршэ соо түрмэдэ һууxаар гражданска сүүдээр шиидхэгдээ. «Авги» газетые гаргалгын түлөө харюусалгатай М. Глезос ба Л. Киркоста редакциин ба типографиин хүдэлмэрилэгшэдэй түлөө түлөөһэнүүдые 1967 оной февральда страховой кассада «хайа саг сооhь оруулаагүй» гэжэ гэмнэгдэһэн байна.

М. Глезос, Л. Киркос сүүдэй шиидхэбэриие болюулха тухай гомдол бараа.

Гренланди—дэлхэй дээрэхи эгээл ехэ, эгээл хүйтэн арал. Эндэхи загаһанай промышленность хилын саана нилээд ехэ загаһа наймаалдаг юм. Һая баригдаһан, дабһалһан, хатааһан загаһанһаа эхилээд, загаһанай тоһон хүрэтэр эльгээнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нарсака хотодохи загаһанай нэгэ заводто.

ТАСС-ай фото.

ЭЛҮҮР ЭНХЫН БУЛАН

БРУЦЕЛЛЁЗҺОО БЭЕЭ ХАЙШ[...] ГЭЖЭ АРШАЛХАБ

Бруцеллез гол түлэб малай дунда дэлгэрһэн халдабаритай үбшэн. Тэрэ үбшэн малһаа хүнүүдтэ халдадаг. Английска эрдэмтэ Брюс гэгшэ 1886 ондо энэ үбшэнэй микробые анха түрүүн тодоруулан олоһон байгаа. Тэрэнэй хүндэдэ энэ үбшэниие бруцелл гэжэ нэрлэһэн байна.

Мүнөө үедэ бруцелл гурбан ондоо түхэлэй үбшэндэ хубаарна гэхэдэ: хони, ямаан гэхэ мэтэ жэжэ малда; эбэртэ бодо малда; гахайда хүрэдэг.

Хони ба ямаанда хүрэдэг бруцеллез үбшэн алиндаантье аюултай гэшэ. Үхэр болон гахайһаа бруцеллез хүнүүдтэ халдаса хомортой. Эдэ амитадһаа халдаһан бруцеллез хүнгэнөөр үнгэрдэг юм. Заримдаа үхэр болон гахайда хонин ба ямаанай бруцеллез халдадаг. Тэдэ малһаа халдаһан үбшэн үхэр, гахайда хүндэшэтээр хүрэдэг байна. Үбшэн тэмээн, оро, алуу морин гэхэ зэргэ амитадай бруцеллез тараадаг байһан ушар мэдээжэ.

Бруцеллезтэйһон мал тугал, хурьга хаядаг, үхэһэн гү, али үлбэр түл гаргадаг. Үбшэн малай түл хаяха, түллэхэдэ удаажа болон хэлхыдэнь бруцеллезой микроб тон олон байдаг гэшэ.

Тиихэ үедөө үбшэн мал оршон тойрон байһан бүхы юумэндэ ехэ аюултай байдаг. Халдабаритай тэдэ зүйлнүүдынь газарай хүрьһэндэ, уһанда, малай тэжээлдэ, тэрэшэлэн сагаан эдеэндэ орожо, удаан саг соо халдабаритай зангаараа байдаг. Бруцеллёзой микроб айхабтар бүхэ голтой. Таарамжатай температура ба шииг нойтотой газарта байхалаа, гурбаһаа долоон һара хүрэтэр амиды зангаараа байдаг. Хаягдаһан түл болон удаажын үжэжэ, умхиржа үгы болотор бруцеллёзой микроб халдабаритай зангаараа үлэдэг. Тэдэ микробууд тогтомол уһан соо үни удаан амиды байдаг. Хониной нооһон соо 30—45 хоног соо хосордоггүй.

Бруцеллез хүнүүдтэ нюдэ, ама, хамарайнь нойтониие дамжан, мүн бэеынь бүтэн арһашье ходоро дабан халдадаг. Тэдэ микробууд үбшэн малай байһан байрада, муухай хирэгэй гараараа хүнэй аманлаа хүрэхэдэнь, тамхи татахаданъ халдадаг байна. Ганса малай байра хамаха, сэбэрлэхэ үедэ үрхирһэн тооһоноорһи бруцеллез ама, хамар, нюдэндэ орожо магад.

Ямар бруцеллез халдааб, тэрээн дээрэһээ болжо үбшэн хүрэнэ. Зарим хүнүүдтэ тэрэ үбшэн халдахадаа, хүрэнөөр халуурууллаг, бэеынь һулаагууллаг.

бүхы үе мүсынь шарх[...] ехээр хүлэрүүлдэг байха[...] хүнүүд үбшэлжэ эхилхэ[...] хан саг соо үлбэр хэбэрт[...] Бруцеллезтэйһон хүнүү[...] сэ ходо үбдэдэг, шархир[...] гаяа мүр, тохоног, таш[...] мүн сарбуу, шалбэ, һү[...] мэтэ үбдэдэг байна. Э[...] хүрэхэдөө, заатагүй хү[...] дэрэлэй һудал дахажа [...] дэлюу, бөөрэдэ нүлөөлдэг[...]

Бруцеллезһоо бэеэ аба[...] ла тэрээнһээ уридшалан һ[...] шухала.

Энэ үбшэнһөө нарил[...] хэмжээ бииб гэхэдэ: б[...] халдахагүйн тарилга хүү[...] дэлмэридөө гарахын ү[...] гараа хаража үзэхэ [...] Хэрбээ отолһон, шулга[...] гаа һаа, иод түрхихэ, с[...] тээр уяха, пластырь няа[...] тэй; илангаяа бруцел[...] мал харууһалдаг хүн [...] риин хубсаһатай байха [...] Халаад, брезент гү, али [...] фартук, брезент бээлэй, [...] гү, али резинэ сайхи [...] хэрэгтэй.

Ажалай һүүлээр худа[...] хубсаһан малай байра [...] шкаф соо орхигдохо [...] Тэндэ үмдэдэг хубсаһа [...] абаашажа болохогүй. [...] хэдэ, тэрээнтэйгээ хамт[...] барита үбшэн гэр бүлэ[...] шажа болохот. Перчат[...] лэй, фартук, гутал түл[...] бүхэнэй һүүлээр гурбан [...] мылэтэй фенолово гү, а[...] лово холисоор дезинфек[...] дэхэ зэргэтэй. Халат-к[...] ноо нэгэ процентэ [...] хлорамина гү, али лизол [...] 8 часта байлгажа [...] удаань мылэтэй халуу[...] угааха. Хэрбээ дезинфек[...] зүйлэй үгы һаа, угаахы[...] да тээ тэрэ хубсаһые [...] уһан соо буслгаха хэр[...]

Малай түлэһэнэй [...] удаажынь шэбхэ соо ха[...] түү хайрсаг соо суглуул[...] һэн мал гаргадаг газар[...] шажа булаха.

Дутуу гараһан, хаягда[...] мүн удаажынь улаан гар[...] рингүй, бээлэй, перчатка [...] аса, хүрзөөр үлгэжэ [...] хала. Малай түлэһэн га[...] аса, хүрзэе дезинфекци[...] мартагты.

Малай байра соо эде[...] хи татажа болохогүй, ү[...] дажа болохо. Хүдэл[...] һүүлээр мылээр гараа [...] дезинфекци хэдэг холисоо[...] ты. Нарай хурьга, тул[...] шоонхо байрадаа бү [...] Тэдэ баһал халдабаритай [...] тэй ха юм.

Хүнүүд бруцеллез хал[...] тулада тарилга хүүлһэ[...] хэрбээ бэедэнь бруцел[...] халдашоо һаа, үбшэлжэ [...] жэ мэдэхэ хэрэгтэй.

Мал харууһалжа бай[...] нүүд тусхай тарилга хү[...] һаа, энэ үбшэнһөө һэргы[...] арга хэмжээ наринаар са[...] гэтэй.

Л. СВЕЧНИК[...]
республи[...]
санэпидст[...]
врач-эпиде[...]

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ[...]

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны редактора—[...] приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. реда[...] 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—[...] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства—[...] 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышле[...] строительства — 61-35, советского строительства и быта—[...] культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-[...] формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, [...] бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати [...] те Министров БурАССР.

Н-00398. Зак. №[...]